

é. 1907. jan. 15.

A NAGYBÁNYAI
EV. REF. EGYHÁZMEGYE
1906. SZEPT. 27. NAPJÁN
SZINÉRVÁRALJÁN TARTOTT RENDES
KÖZGYÜLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVE.

AZ EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA.

NAGYBÁNYA,
NYOMATOTT MORVAY GYULA KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1906.

A NAGYBÁNYAI
EV. REF. EGYHÁZMEGYE
1906. SZEPT. 27. NAPJÁN
SZINÉRVÁRALJÁN TARTOTT RENDES
KÖZGYÜLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVE.

AZ EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA.

NAGYBÁNYA,
NYOMATOTT MORVAY GYULA KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1906.

A nagybányai ev. ref. egyházmegye 1906. szept.
27. napján Szinérváralján tartott közgyűlésén

jelen voltak:

Szell György esperes és *Helmeczy József* egyházmegyei gondnok elnöklete alatt:

Balogh István, Soltész János, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek lelkészi, Tóth Mór, Csaba Adorján, Szilágyi Tihamér világi tanácsbírák.

Magoss Ferencz lelkészi, Torday Imre világi főjegyző.

Előbb Oláh Sándor helyettesített, majd Soltész Elemér rendes lelkészi aljegyző.

Nagy Lajos közpénztárnok, dr. Harcsár Géza egyhm. ügyész.

Balajthy Károly, Bartók Károly, Bogdán Lajos, Dávid Sándor, Dobos József, Ferenczy Imre, Hajdu Albert, Joó Kálmán, Kálmán Sándor, Kató Béla, Kiss Sándor, Kócsi Péter, Melegh Albert, Nagy Károly, Öry Tamás, Papp József, Papolczy Zoltán, Sipos Károly, Szabó Bertalan, Szabó Károly, Szentgyörgyi Zsigmond, Tóth Dániel rendes lelkészek, Batta Miklós segédlelkész.

Imre Károly és Fábíán István tanítótestületi képviselők.

Szeőke Sándor udvarii, dr. Vass Gyula nagybányai, Tóth Mór patóházai, Fényes Péter batizi, Sinka Lajos krassói, Majláth Péter avasujvárosi, Batta Miklós szatmárhegyi, Katona Zoltán méhteleki, Hajdu Ambrus kiskolcsi, Kató Dániel misztótfalusi, Kató Gábor apai képviselők. Bagoly Albert tanító.

Férfi és női hallgatóság szép számmal.

Esperes ur szivet, lelket felemelő alkalmi könyörgés után üdvözli a gyűlés megjelent tagjait s a közgyűlést megnyitja.

59. Gondnok helyettesítése végett

felkéri közgyűlés Tóth Mór világi tanácsbíró urat, mint legidősebb tanácsbíró, a társelnöki szék elfoglalására, ki is a felhívásnak engedvén, a világi elnöki széket elfoglalja.

60. Egyházi képviselők megbízó leveleiket bemutatják. Távolmaradásukat kimentik: Barkász Albert, Bodnár János, Molnár Lajos, Papolczy Károly, Pásztor István, Szíky Ádám, Nagy Sándor és Kálmán Béla.

Egyházmegyénk közgyűlése a képviselőket az elől kiírt sorrendben igazolja, a magukat igazoló lelkészek mentségeit elfogadja, az indokolatlanul távollevő lelkészeket a megszabott birságban elmarasztja.

61. Jegyzőkönyv hitelesítőkül

az elnökséghez és jegyzői karhoz Tóth Mór és Szabó József tanácsbírák küldetnek ki.

62. Soltész Elemér egyházi aljegyző családi körülményei miatt gátolva lévén a megjelenésben, e gyűlésre helyetteséül Oláh Sándor józsefházi lelkészt, mint legifjabb lelkészt alkalmazza egyhm. közgyűlés.

63. Olvastatott a szavazatbontó bizottságnak 1906. július 28. napján Avasujvároson tartott gyűléséről vezetett jegyzőkönyv első száma következőkben:

„Egyházmegyei gondnokra beérkezett szavazatok vétetnek számba. Beérkezett összesen 40 érvényes szavazat. Szavazatot nem küldtek be Kispeleske és Rozsály.

A szavazatok felbontatván kitünt, hogy Helmeczy Józsefre 38, Nagy Bélára pedig 2 szavazat esett, ennél-

fogva Helmeczy Józsefet egyházmegyei gondnokká megválasztottnak jelenti ki bizottság.”

Egyházmegyei közgyűlés eme jelentést öröndetesen veszi tudomásul s ennek következtében Helmeczy József urat az egyh. törvény 156. §-a szerint egyházmegyénk gondnoki székébe készséggel megerősíti. Ugyanakkor örömmel és teljes bizalommal üdvözli magasabb munkakörében a jeles férfit, ki 18 évi működésével, ugyis mint ügyész, ugyis mint tanácsbíró egyháza iránti szeretetét, buzgóságát szóval és tettel egyaránt megbizonyította s Isten áldását kéri személyére és nemes irányban végzendő jövő munkálkodására.

Ezen választásról az egyházkerület tudomásvétel végett jegyzőkönyvi kivonaton értesítettik.

64. Helmeczy József elválasztott gondnoknak a közgyűlésbe leendő meghívására Balogh István, Sátor Dávid, Torday Imre és Imre Károly urak kiküldetvén, megbízatásukban eljárak. Megválasztott gondnok a közgyűlésben általános éljenzés közben megjelent, a hivatali esküt letette s ezután az alább foglalt, az egyházi élet minden jelenségeit felölelő, tartalmas, alakilag is kiváló, nagyhatású székfoglaló beszédet tartotta :

„Nagytiszteletű és Tekintetes egyházmegyei közgyűlés!

Ez ünnepélyes pillanatban és ünnepélyes gyülekezetben az első szó, mely ajkamról elhangzik, legyen szentelve a hálának és köszönetnek. Szivem mélyéből eredő hálaérzettel mondok köszönetet a Nagytiszteletű és Tekintetes egyházmegyei közgyűlésnek, az egyházmegyét alkotó gyülekezeteknek, azon reám nézve kiválóan megtisztelő bizalomért, melylyel engem, aki arra érdemeket egyáltalán nem szereztem, a nagybányai egyházmegye gondnoki székébe ültetni méltóztattak. Azon egyházmegye gondnoki székébe, melynek gyülekezetei

elsők voltak e honban azok között, hol a Wittenbergben kipattant szikra Kálvin tanai által élesztve lánggra lobbant; azon egyházmegye gondnoki székébe, melyben egész a mai napig, mig én e helyet el nem foglalom, a magyar társadalmi élet kiválóságai, a vallásos hitbuzgóság és protestáns áldozatkészség bajnokai foglaltak helyet.

Ezeket átérezve és átgondolva érzem én kicsinységemet, erőm és tehetségeim gyengeségét ama nagy feladatok betöltésére, melyre elhíva lettem.

Ugy érzem magam, mint a zivataros tenger hullámain hánykódó hajó kormányosa, kétség és aggály között, bizonytalanul tekintve a jövőbe, vajjon képes leszek-e egyházmegyém hajóját biztos révbe kalauzolni.

Tudom és látom, hogy Önök a bizalmat nekem csak előlegezték s a bizalommal együtt egy kitöltetlen váltót tettek elébem, mely nagy fizetési kötelezettséget von maga után.

Midőn ezen váltót én ezennel elfogadó nyilatkozatommal ellátom: ünnepélyesen kötelező ígéretet teszek arra nézve, hogy habár csekély tehetséggel is, de annál nagyobb kötelességérzettel, ügybuzgósággal és ügyszeretettel állok egyházmegyém szolgálatára. Biztat az a tudat is, hogy elnöktársam, immáron a magyar protestáns egyetemes egyház egyik kiválósága, a nagyra becsült tanácsbírói és jegyzői kar s az igen tisztelt egyházmegyei közgyűlés minden tagja oldalam mellett lesznek s bölcs tanácsukkal támogatni fognak, amit a magam részére ezennel kérek is.

Nagytiszteletű és Tekintetes egyházmegyei közgyűlés! Önök éntőlem most hivatalos állomásom elfoglalása alkalmával programmot várnak.

Hogy türelmököt sokáig igénybe ne vegyem s hogy a hivatalos elintézésre váró ügyektől sok időt el ne vonjak, elég lenne arra hivatkoznom, hogy programmomat képezi a letett eskü minden pontjának megtartása. Ámde nem a

szokásnak hódolok, hanem a kötelességérzet parancsolja, hogy pár szóval jelezzem azon irányelveket, melyek előttem gondnoki tisztem betöltésénél vezérfonalul szolgálnak.

Nagytiszteletű és Tekintetes egyházmegyei közgyűlés! Az egyházkormányzat szálai a gyülekezetekből indulnak ki. A felettes hatóságnak vagy közegnek arra kell irányítani figyelmét, hogy a gyülekezetek anyaszentegyházunk érdekeit szívéből viseljék. Az egyházak presbyteriumai minden lehetőt kövessenek el a hitélet és hitbuzgóság emelésére. Ápolják az ősi szabad magyar kálvinista szellem alapján az együttérzés és összetartozandóság érzetét, mert ebből fejlődik azon erő, mely a protestáns áldozatkészségben nyilvánul. Ápolják a vallásosságot, mert a vallás talpköve a tiszta erkölcsnek, alapja a családnak, egyháznak és társadalomnak, ez biztosítja az állam rendjét, a polgárok jólétét. A vallástalanság anarchiára vezet s a vallásosság csődjét vonja maga után. A szorgalmas családapa kettőztetett gondosságával őrizze, gyümölcsöztessék és neveljék az egyház vagyonát s ekképp szilárdítsák a gyülekezetek anyagi helyzetét. Vallásos, hitbuzgó, anyagilag szilárd alapon nyugvó gyülekezet azon védbástya, melyen keresztül ellenségeink rést nem üthetnek. Az egyházaknak, azok presbyteriumainak minden erre irányuló törekvése részemről a legmelegebb támogatásban részesül.

Nagytiszteletű és Tekintetes egyházmegyei közgyűlés! Társadalmi életünk egészen súlyos betegség jelei ütötték fel fejöket, melyek veszélylyel fenyegetik magyar kálvinista egyházunkat is. Lelketlen izgatók tévtanaikkal ámitják, mértelyezik és mérgezik meg a könnyen hívők lelkét. Ez teszi kötelességünké, hogy foglalkozzunk a nép gondolat- és érzelem-világával. Erre úgy tudásánál mint apostoli tevékenységénél s a néppel való állandó összeköttetésénél fogva első sorban hivatottnak tartom a magyar református pap-

ságot. Ragadják ki a lelketlen izgatók kezéből a vezetést, legyenek igazán lelki atyjokká és gondozóikká hiveiknek. A felnőttek oktatásának kezökbe vételével, vallásos estélyek rendezésével hatoljanak be a nép gondolat- és érzelmevilágába, küzdjenek a szeretet, béke és egyetértés szellemében; így világítsanak a protestáns egyház szövetségével a forrongó szociálizmus lángtengerébe s meg vagyok róla győződve, hogy a fenyegető veszély minden rázkódtatás nélkül fog egyházaink felett elvonulni. A lelkészi kar ily irányu működésében míg mindnyájunk hálájára számíthat, addig én a lelkészi kar iránti igaz baráti érzéstől eltelve ajánlom fel részükre szolgálatomat.

Nagytiszteletű és Tekintetes egyházmegyei közgyűlés! Felekezeti iskoláinkat veszély fenyegeti. Felekezeti tanítóink még ma is súlyos anyagi terhekkal vállaikon nyomor között teljesítik a népnevelés körüli nehéz feladatukat. Fizetésük még azon fokot sem éri el, mit az állam biztosít a maga tanítói részére. Részben ennek kell betudnom a mi gyűlekezeteinkben is felmerülő államosítás utáni törekvéseket. Ki kell azonban jelentenem e helyről, hogy mi felekezeti iskoláinkat a végletig föl nem adjuk.

Az iskola az egyház veteményes kertje, nekünk itt oly magvakat kell elhinteni, elültetni gyermekeink lelkébe, hogy abból igazi protestáns szellem keljen ki. Ezt pedig csak a felekezeti iskola biztosítja.

Mi nem elégedhetünk meg azzal, hogy gyermekeink elsajátítsák az elemi oktatás ösmereteit. Nekünk arra kell törekednünk, hogy templomi szertartásunk, istentiszteleteink hitbuzgóságát emelő éneklésünk mintaszerű legyen. Nekünk arra kell törekednünk, hogy gyermekeink azon vonatkozásban tanulják meg hazánk történelmét, amilyen hatással arra a reformáció kora volt. Ragyogó betűkkel van beírva hazánk történelmébe a protestánsoknak a vallás és

haza szabadságáért folytatott együttes küzdelme: mi azt akarjuk, hogy gyermekeink ebből merítsenek erőt vallásukhoz rajongásig való ragaszkodásra; mi nemcsak hű állampolgárokat, de lelkes és hitbuzgó egyháztagokat is akarunk nevelni. Ezeket csak a felekezeti iskola biztosítja.

Igaz, hogy a tanítói karral szemben nekünk is kötelezettségeink vannak: azok anyagi biztosítása és erkölcsi értékük emelése. Mi azért sorompóba lépünk, hogy a tanítói kar memorandumában ez irányban kifejtett nagy elvek mielőbb megvalósíttassanak.]

Nagytiszteletű és Tekintetes egyházmegyei közgyűlés! Az egyházmegyei gyűléseken örömmel üdvözlök minden önálló véleményt és indítványt, mert azok felvetése hasznára van a közügynek s magas színvonalon tartja tanácskozásainkat; ellenezni fogok azonban minden szóharcot, mely helytelen mederbe tereli a vitát, eltávolítja egymástól a vitatkozó feleket s rendesen személyes élével ártalmára van magának a közügynek.

Tanácskozásainkból s egyházaink beléletéből ki kell zárni a pártpolitikát. Az izzó szenvedélyével felkorbácsolja a lelkeket s veszélyezteti egyházunk belbékéjét. Nekünk mint egyháztagoknak csak egy politikánk lehet s ez anyaszentegyházunk anyagi, szellemi és erkölcsi téren való megszilárdítása, vagyis mint egyházkerületünk egyik tudós lelkésze s vezérlő férfja a Debreceni Protestáns Lap hasábjain magát kifejezte, egyházunk bel- és küléletének földi Isten-országává való átalakítása.

Erre való törekvésünkben vállvetve kell közreműködni gazdagnak, szegénynek, a protestáns társadalom minden tagjának, mert szent vallásunk nem ösmer különbséget ember és ember között, csak felebarátot. A felebaráti szeretet meleg érzésétől kell azért áthatva lenni egyházi ügyekben összes tevékenységünknek.

Ragaszkodom az 1848. XX. törvénycikk fokozatos, de teljes végrehajtásához s mert egyszerre születünk kálvinistáknak s a magyar haza hű fiainak s szívünkben a vallásos hitbuzgóság egybe van forrva s összeolvadva a hazaszeretet lángoló melegével: nem kívánhatom s nem kívánhatjuk, hogy a multak hibái, mulasztásai és sérelmei egy csapásra orvosoltassanak. Addig is azonban, míg az állammal szemben törvényes alapon fennálló, nem igényeink, de követeléseink anyagi tekintetben véglegesen rendeztetnének: nem állja útját semmi, hogy a fent hivatolt törvény második szakaszában foglalt nagy elvek azonnal életbe léptethessenek.

Sulyos megpróbáltatás előtt áll magyar kálvinista egyházunk. A fénylő nap sugarai helyett rémes felhők, telve zivatarokkal, borítják a láthatárt; összes erőinek csoportosítására, védbástyák emelésére van szükségünk, hogy a fürgeteggel szembe álljunk. Ilyen erősségnek, bevehetetlen várnak tartom én a Debreczenben felállítani szándékolt református egyetemet. Egyházmegyénk felfogta ennek jelentőségét, nagyjaink intő szavára az alapozáshoz hozzájárult. Én kötelességemnek ösmerem egyházmegyémbe az egyetem eszméjét állandóan ébren tartani s annak felállítása érdekében közremunkálni.

Ezekhez kérem az önök támogatását, bizalmát, amikor magamat további jóindulatukba ajánlom.

A nagy tetszéssel és általános helyesléssel fogadott székfoglaló beszéd után esperes ur az egyházmegye, Sátor Dávid a tanácsbírák, Hajdu Albert a lelkészi kar, Imre Károly a tanítótestület nevében, a szives öröm és bizalom hangján üdvözölték az egyházmegye gondnokát s kifejezték jó kívánataikat, mely után az egyházmegye beigtatott új gondnoka fejezte ki ismételten hálás köszönetét.

Közgyűlés egy szívvvel és lélekkel hozzájárul a szónokok által kifejezett jó kívánatokhoz s elválasztott gondnokát abban az édes reményben üdvözli, hogy a székfoglaló beszédében felmutatott irányelvek megvalósításában ő lesz egyik példaadó vezérünk, egyházaink, gyülekezeteink anyagi és szellemi megerősítésére, iskoláink megtarthatására, általában egyházi életünk felvirágoztatására jeles tehetségét és kipróbált buzgóságát szíves készséggel állítja munkába. Beszéde ígéret, multja pedig kezesség a szép ígéret beváltására nézve. Segélje nemes igyekezetében az isteni gondviselés!

65. A szavazatok felbontására kiküldött bizottság jegyzőkönyvének 2-ik száma olvastatott a következőkben:

„Egyházmegyei világi tanácsbíróra beadatott negyven érvényes szavazat. Nem küldtek szavazatot Kispeleske és Rozsály. A beérkezett szavazatok következőleg oszlanak meg: Szilágyi Tihamér nyert 26, Boros Zoltán 4, Jakó Kálmán 2, Isaák Elemér 2, Torday Imre 1, Sepsy Miklós 1, Fényes Elek 1, Pap Márton 1, Madarassy László 1 és Sinka Lajos 1 szavazatot; ennél fogva Szilágyi Tihamért világi tanácsbíróvá megválasztottnak jelenti ki bizottság.”

Közgyűlésünk a bizottság jegyzőkönyve alapján Szilágyi Tihamért törvényesen elválasztott tanácsbíróként örömmel üdvözli s miután ő magát a világi tanácsbírói tisztt viselésére készséggel ajánlotta, egyben a hivatali esküt le is tette: szívesen erősíti meg tanácsbírói hivatalában. Jó reménynyel várja új tanácsbírótól, hogy mint aljegyzői tisztében hiven és lelkiismeretesen foglódott, úgy új állásában is tudását, ismert tehetségét, egyháza iránt érzett munkás szeretetét egyházmegyei ügyeink előbbvitelére szenteli. Elvá-

lasztott tanácsbíró a bizalmat megköszönvén eddig viselt aljegyzői tisztéről lemondását bejelenti.

66. Szavazatbontó bizottság a szavazatok külső alakjára nézve kénytelen megjegyezni, hogy azok sok tekintetben nem felelnek meg a gyakorlatnak, amennyiben néha egyszerű levél alakjában, néha pedig egész iven ugyan, de maga az iv kettős spanyolviasz pecséttel lezárva küldettek be s ez által a felbontás alkalmával a szavazólapok megrongálódtak.

Bizottság ennél fogva előterjeszti, mondja ki egyh. megyei közgyűlés, hogy a szavazatok mindenkor jegyzőkönyv alakjában kiállítva levélborítékba zárva küldessenek be s általában a spanyolviasz a levél bezárásánál mellőztetvén, e helyett egyszerű bélyegző használtassék.

Előterjesztés elfogadtatván s határozati erőre emeltetvén, felhivatnak az egyházi előjáróságok e határozathoz való szoros alkalmazkodásra.

67. A szavazatbontó bizottság beterjeszti a felbontott szavazatokat.

Megsemmisítésök végrehajtására Nagy Lajos és Szabó Bertalan kiküldetnek.

68. Helmeczy Józsefnek egyházmegyei gondnokká történt megválasztása folytán egy világi tanácsbírói szék, Szilágyi Tihamérnak tanácsbíróvá lett elválasztása és ebből folyólag világi aljegyzői állásáról lemondása következtében a világi aljegyzői tiszt üresedésbe jön, betöltésre vár.

Nevezett állások betöltése céljából egyházmegyei közgyűlés a szavazást elrendeli, annak foganatosítására esperes urat felkéri úgy pedig, hogy ha az első szavazás eredményes nem volna, újabb szavazást rendeljen el. Szavazatbontó bizottsági tagokul esperes ur elnöklete alatt: Sátor Dávid, Tóth Mór, Szabó József, Szilágyi Tihamér urakat küldi ki.

69. A kinyomatott és előre kézhez vett esperesi jelentést azzal veszi tudomásul egyházmegyei közgyűlés, miszerint szigorúan elkötelezi azokat a lelkészeket, kik nem tartják be az egyházi törvény 126. §-ának rendelkezését, hogy az Ur asztalához először járuló növendékeket maguk készítsék elő; továbbá iskolaköteles gyermekeket ne konfirmáljanak, mert egyházmegyénk rendelkezése szerint csak az ismétlő iskolaköteles növendékek konfirmálhatók; végül a hol nem 6 osztályu a népiskola, ott elkötelezi az egyházi előjáróságokat, hogy annak hat osztályuvá fejlesztése érdekében teljes buzgalommal munkálkodjanak.

A 100 koronán felül levő adományokra vonatkozó régebbi határozatát ezuttal is érvényesíteni rendeli.

70. Olvastatik az időszaki változásokról szóló esperesi jelentés:

Nagytiszteletű és Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

Az időszaki változásokról van szerencsém a következőket jelenteni:

Nagypaládi elválasztott lelkész, Sipos Károly választása ellen a beadott panasz visszavonása folytán a nagypaládi egyháznak megadtam az engedélyt Sipos Károly lelkész meghívására s május 20-án állásába be is igtattattam.

Rozsályban gelsei volt lelkész, Nagy Sándor választatott meg, Molnár Lajos és Madarassy László kiküldöttek vezetése alatt, április hó 17-én lelkészül s állását július 22-én foglalta el.

Józsefházán – Vásárhelyi Zsigmond lemondása folytán – meghívás után, Szabó József és Tóth Móríc t. birók vezetése alatt Oláh Sándor hajduböszörményi s. lelkész választatott meg július hó 22-én s állásába augusztus hó 12-én beigtattattam.

Méhteleken Barkász Albert mellett — püspök Ur exmittálása alapján — Czelder Béla végzett theologusnak megadtam a felhatalmazást, hogy mint s. lelkész működ-
hessen, addig is míg első lelkészképességi vizsgáját
letehetné.

A tanítói karban történt változások közül első helyen
igényel felemlítést Sinka Lajos krassói tanító nyugalomba
vonulása. Csak sajnálnunk lehet — bár egyéni elhatáro-
zása előtt meg kell hajolnunk, — hogy ereje teljében e
munkás férfiunk nyugalomba vonulásra ítélte önmagát. Egy-
házmegyei munkássága — a tanügy fejlesztése — kar-
társai ösztönzése az előbb menetelre — egyháziassága: mind
oly tulajdon, hogy róla, a tőlünk elszakadóra hálás elisme-
réssel emlékezzünk s jegyzőkönyvünkben örökítsük meg
közhasznu működését azon óhaj kifejezése mellett, hogy
munkában töltött élte jutalmát találja fel nyugalomba vonu-
lásával.

Ombodra Erdős Vilma választatott meg nőtanítóul,
Nagypaládon I-ső tanítóul Nagy Géza, II-ik tanítóul Tróznér
József; Krassóra Tóth Imre I-ső tanítóul, kiket is ideigle-
nesen megerősítettem s végleges megerősítésüket kérem.
Apátiba Bottyán János okl. tanító, Magosligetre Borsi István
szintén okl. tanító választattak meg, de vallásból és ének-
ből képesítésük nem lévén: utasítottam őket annak megszer-
zésére, végleges megerősítésük addig függőben maradván.

Tóth Miklós homoki tanító a vallásból és énekből képesi-
tést szerzett Szatmáron a kerület által kinevezett bizottság előtt
s így véglegesen megerősíthető.

Hajdu Ambrus kiskolcsi tanító mellé betegsége foly-
tán segédtanítóul Karikás Sándor III. éves képezdei tanulót
neveztem ki.

Jelentem továbbá, hogy a sárközi egyház elvégre kétezer
K tőkesegélyét felvette. Továbbá Sziky Ádám fizetés-

kiegészítési ügyét a vall. és közoktatásügyi miniszter rendezte; sárközlaki tanító Benedek Józsefnek a tanítói megállapított fizetéskiegészítést 424 koronát, Ács Elek László hiripi tanítónak pedig az 1905—6. iskolai évre 355 K 40 fillér fizetéskiegészítést folyósított. — Kádár Károly egrii tanítónak 1905. szept. 1-től, Tréger Béla erdőszádai tanítónak pedig 1906. szept. 1-től az első ötödéves korpótlékot engedélyezte.

F. évi közgyűlésünk 13. sz. a. némely egyházak templom, iskola, paplak építése tárgyában tervszerű előterjesztés és jelentéstételre köteleztettek el. Sajnos! Egrin kívül egy sem tett eleget e felsőbb hatósági elkötelezésnek, tehát távol áll attól, hogy buzgólkodjék — mi uton, hogyan készítse elő temploma, iskolája, paplaka megépítését!

Ugyancsak tavaszi közgyűlésünk 12. sz. a. felhivatnak azon egyházak, melyek az egyetemre történt egyházmegyei közös adakozásból egy és más czimen kivonták magukat, hogy a gyűjtést az idén kellő időben eszközöljék okvetlen! Nem kaptam egy jelentést sem, hogy valamit tettek-e?

A batizi egyháznak kénytelen voltam engedélyt adni — addig is, míg arra közgyűlésünktől megnyerhetné — az épít. bizottság véleménye alapján a tanítói lakás egy szobával kibővítése és egy melléképület emelésére s ezek építési költségeire, hogy a gyámintézettől kölcsön vehessen az egyház. A szatmárhegyi egyháznak is előzetes engedélyt kellett adnom, hogy csorgó templomfedelét a bemutatott költségvetés szerint bebádogoztassa s ennek költségei fedezésére 1600 koronát a gyámintézettől kölcsönül vehessen.

Kiváló tisztelettel

Avasujváros, szept. hó 20. 1906.

Széll György,
esperes.

Az időszaki változásokról szóló s fölolvastott eperesi jelentést közgyűlés tudomásul veszi, az abban foglalt s megerősítést igénylő pontokat helyesséssel megerősíti. A jelentést nem küldött egyházakat, névszerint Tisztabereket, Szamoskóródot, Dobrácsapátit, Adorjánt, Uszkát, utalással egyh. közgyűlés 1906. 13. sz. határozatára, komolyan utasítja esperes urhoz rövid időn belől betérjesztendő jelentéstételre. Azokat az egyházakat, melyek a debreczeni egyetemre a múlt év folyamán egy és más okból nem adakoztak, közgyűlés e végzéssel felhívja az adakozásnak ez év folyamán leendő eszközlésére.

71. Olvastatik esperes ur jelentése a Bocskay alapról:

Nagytiszteletű és Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

A Bocskay ünnepély alkalmából a Bocskay alapra egyházaink a következő adományokat küldötték be:

			Áthozat	81 K	85 f
1. Felsőbánya	4 K	— f			
2. Amacz	10	" — "	17. Szatmárhegy	11	" 48 "
3. Sztmárton	5	" — "	18. Pettyén	3	" 36 "
4. Nagybánya	20	" — "	19. Misztótfalu	3	" — "
5. Nagyhodos	9	" 03 "	20. Homok	6	" 24 "
6. Nagypalád	9	" 50 "	21. Apa	10	" — "
7. Vámfalu	4	" 20 "	22. Sárközujlak	1	" 88 "
8. Garbolcz	2	" — "	23. Józsefháza	2	" 08 "
9. Lázári	1	" 35 "	24. Mikola	1	" 50 "
10. Udvari	1	" 75 "	25. Kispalád	5	" 50 "
11. Szárazberek	4	" — "	26. Avasujváros	10	" 14 "
12. Adorján	3	" 59 "	27. Szinérváralja	13	" 12 "
13. Batiz	3	" 12 "	28. Kispeske	6	" 50 "
14. Sárköz	2	" 03 "	29. Ombod	6	" — "
15. Berend	1	" — "	30. Kőszegremete	4	" — "
16. Méhtelek	1	" 28 "	31. Nagykolcs	1	" — "
Átvitel	81 K	85 f	Átvitel	167 K	65 f

Áthozat	167 K 65 f	Áthozat	192 K 57 f
32. Szamoskóród	1 „ — „	37. Egri	3 „ — „
33. Aranyosmed.	2 „ 45 „	38. Apáti	5 „ — „
34. Uszka	4 „ — „	39. Hirip	20 „ — „
35. Kiskolcs	10 „ — „	40. Patóháza	2 „ — „
36. Krassó	7 „ 47 „	41. Rozsály	4 „ — „
Átvitel	192 K 57 f	Összesen	226 K 57 f

Összesen kétszázhuszonhat korona 57 fillér.

Nem tartották szükségesnek, hazánk és a protestáns egyház szabadságáért küzdött ama nagy férfiú emlékét némi adománynyal honorálni: Magosliget, Tisztaberek és Kishodos anyaegyházaink.

Avasujváros, 1906. szept. hó 24.

Kiváló tisztelettel

Széll György,

esperes.

Adakozó egyházak buzgólkodását köszönettel veszi tudomásul egyházmegyénk, elvárja azonban, hogy a nemes cél érdekében Magosliget, Tisztaberek és Kishodos egyházaink is tegyék meg kötelességeiket.

72. Olvastatott gróf Degenfeld Sándor őméltóságának, egyházmegyénk volt gondnokának közgyűlésünk búcsúvételére adott következő meleg hangu válasza:

Nagytiszteletű Esperes Ur!

Nagy köszönettel vettem lekötelező bucsusorait az egyházmegyei jegyzőkönyv kivonatával, mely szerint az egyházmegye oly sok — érdemem feletti — dicsérettel emlékezik meg felőlem.

Nehezen tudtam én is elhatározni magam e megtisztelő hivatalról lemondani, de sajnos, a sors ellen nem küzdhet az ember!

Most én is bucsut kell, hogy vegyek Nagytiszteletű urtól s kérem azt alkalmilag az egyházmegye előtt is tolmácsolni, melynek minden egyes tagjának igen köszönöm az irántam való jóindulatát s kérem tartsanak meg jövőre is szíves emlékezetökben.

Hálás tiszteletem kifejezése mellett maradok
Erdőszáda, 1906. május 15.

lekötelezett hive

Degenfeld Sándor.

Egyházmegyei közgyűlésünk e bucsulevél alkalmából is kifejezi, miszerint változatlan tisztelettel és bizalommal viseltetik őméltósága iránt, egyuttal kéri egyházi ügyeink iránt való szíves érdeklődését és buzgólkodását jövőre nézve is.

73. Esperes ur megemlékezvén arról, hogy egyházkerületünk világi elnöke, méltóságos gróf Degenfeld József főgondnok ur immár tíz év óta tölti be magas hivatását fáradhatatlan munkásságban: indítványozza, hogy ez alkalmából egyházmegyei közgyűlésünk üdvözlje őméltóságát.

Egyházmegyei közgyűlésünk egy szívvvel-lélekkel helyesli esperes ur indítványát s méltóságos gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok urat, főgondnoki működésének tizedik évfordulója alkalmából az igaz tisztelet és őszinte ragaszkodás érzelmeivel üdvözli.

Örömmel ragadja meg az alkalmat közgyűlésünk, hogy kifejezze hálás elismerését őméltóságának, úgy egyházkerületünk vezetésében, valamint egyetemes magyar reformált egyházunk igazgatásában kifejtett áldásos tevékenységeért s azért a lankadást nem ismerő buzgóságért, mely egyházi életünk és iskoláink fejlesztésére irányuló nemes törekvéseit mindenkor áthatotta s amelyben

egyháza iránt érzett mélységes szeretete, egyházunk minden hű fia előtt példaszerű kifejezést nyert.

Egyben azt a hő óhaját nyilvánítja közgyűlésünk, hogy az áldásokban gazdag Isten kegyelme sokasodjék meg az állhatatos és bölcs vezér életén; hogy mint az Urnak választottja vezesse és igazgassa a reábizottakat ennekutána is igazságban, szeretetben, Isten és emberek előtt való kedvességben.

74. Olvastatott a tanítótestület Színérváralján 1906. év aug. 30-án tartott rendkívüli közgyűlésének jegyzőkönyvéből a 2-ik szám:

„Elnök előterjeszti, miszerint az évenként kiosztásra kerülő államsegély, illetve ennek tanítókat érdeklő részére nézve végérvényes határozat kimondására van szükség, amennyiben a változott viszonyok megkövetelik az összes államsegélynek hatékonyabb felhasználását.

Ezen államsegély eredetileg az egyetemes egyháznak lett kiutalva, de az akkor még nagyobb mérvű belhivatalnoki rendezetlen és csekély fizetés elengedhetetlenné tette azt, hogy maguk az egyes lelkészek és tanítók is némi segélyt nyerjenek s az egyházmegyék mindenütt három részre osztották az évi államsegélyt, hogy abból egyház, lelkész és tanító legalább pillanatnyi segítségben részesüljenek.

Bár ma sem mondhatjuk, hogy az élet követelményeihez képest megszűnt volna a belhivatalnoki nyomoruság és különösen a tanítók 800 koronás alapfizetése égbe kiáltó igazságtalanságot képez, mindamellett, tekintettel az egyházak hova-tovább nehezülő szegénységére s ezzel szemben iskolai terheik szaporodására, valamint tekintettel a lelkészeknek ez ügyben már elfoglalt álláspontjára, hogy t. i. lemondtak az egyházak javára államsegély illetőségükről: elnökileg

indítványozza, miszerint a nagybányai ev. ref. egyházmegyei tanítóóság hasonló álláspontra helyezkedjék és feledve a maga nyomoruságát, jöjjön segítségére a szegénységgel küzdő egyházaknak, mondjon le államsegélyi illetőségéről, hangsúlyozván, hogy általában az így megszaporodott államsegélyből csak azon egyházak nyerjenek segítséget, melyek iskolát tartanak fenn és mindenkor jelentékeny összeget azok az egyházak, melyek új iskolát szerveznek és építenek.

Közgyűlés meghallgatván elnök előterjesztését és indítványát, azokat egészben osztja és elfogadja s határozatilag kimondja, hogy az államsegélyből tanítókat illető részről lemond, illetve felajánlja ezt a részt az egyházak segélyezésére, kimondván, illetve jelezvén amaz álláspontját, hogy az összes államsegély azon egyházak felsegítésére fordíttassék, melyek iskolát tartanak fenn s különösen első sorban nagyobb összegű segélyben részesüljenek azok, melyek új iskolát szerveznek, avagy éppen építenek.

E határozat kimondatván, annak a Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés ele való beértesítésével elnök megbizatik.

Elismeréssel és köszönettel veszi tudomásul egyházmegyei közgyűlésünk a még mindig túlságosan szerény anyagi helyzetben levő tanítói karnak az önfeláldozással határos azon nemes tényét, mely szerint az iskola fentartó egyházak jobblétéért, felekezeti tanügyünk előbbreviteléért, iskoláink megtarthatásáért az őt illető államsegélyről a felekezeti iskolát fentartó, vagy éppen építő szegény egyházak számára lemond és amidőn ezt tudomásul veszi, határozatilag kimondja, hogy jövőre, mint a lelkészek úgy a tanítók sem részesülnek államsegély pótlékban, hanem az államsegély összege az e célra kiküldött bizottság tervezetéhez képest felekezeti iskolát fentartó kisded egyházaink felsegítésére fog fordíttatni.

75. Tárgyalás alá vétetett az államsegély további felhasználása ügyében javaslattételre kiküldött bizottság gyűlésében felvett következő jegyzőkönyv:

„Nagyt. Esperes úr, mint a bizottság elnöke, jegyzőkönyv vezetésére Sinka Lajost híván fel, előterjeszti, hogy az államsegély eddigi felhasználása megszűnik, annyival inkább, mert a lelkészek a saját illetőségüket felajánlották az egyházak felsegélésére s tudomása van róla, hogy a tanítók is ugyanezt teendik; ennél fogva gondoskodni kell a rendelkezésünk alatt álló államsegélynek olynemű felhasználásáról, hogy az állandó és szemmel látható eredményeket hagyjon maga után.

Ilyen felhasználásnak tekinti Esperes úr az oly egyházak nagyobb mérvű segélyezését, melyek iskolát építenek vagy új iskolát sz. vezetnek és pedig 1000 koronás nagy segélyt értve itt ez alatt. Az államsegély többi része 400 és 200 koronás csoportokra osztva adatnának szintén szegény és iskolát fentartó egyházaknak, egy rész pedig minden évben tőkésítették.

Bizottság meghallgatva Esperes úr előterjesztését, bővebb eszmecsere után következő, a Nagyt. egyházmegyei közgyűlés elé terjesztendő javaslatban állapodik meg:

Az összes, most már felszabadult – ide értve a tanítók részét is – államsegély 2254 korona évi összegben általánosságban a szegény egyházak felsegélésére fordítandó.

Az államsegélyből minden évben „*államsegély tőke*” czimen 254 korona tőkésítettik s egyelőre az egyházmegyei pénztár keretében, mint külön tőke kezeltetik s a rendes számvizsgáló bizottság vizsgálata és elbírálása alá tartozik.

A fenmaradó 2000 korona: 1000, 400 – 400 és 200 koronás csoportokba soroztatván, adatnék iskolát építő, ujonnan szervező vagy iskolát fentartó szegény egyházaknak segélyül és pedig úgy, hogy az 1000 koronás első nagy

segély *kizárólag* iskolát építő, vagy szervező egyházaknak s ilyenek nem léteben az egyházmegyei közgyűlés esetről-esetre határoz ezen első nagy segély miként való elosztása, vagy hova fordítása felett.

A három apróbb segély szintén iskolát fentartó szegény egyházaknak adható csupán, de ezek közül bármelyik, templom vagy lelkeszlak építése vagy más ilyenféle czim alatt is kiutalható.

Iskolát fenn ne tartó egyházak államsegélyben nem részesülhetnek.

Az államsegélyért beadandó kérvényekhez csatolandó: 1. Az egyház vagyoni állását feltüntető kimutatás; 2. Az egyházi és polgári adó kimutatása egyénenként és százalékban; 3. Igazolása annak, hogy saját erején a közelebbi 5 év alatt mit tett? 4. Költségvetés.

Bizottság javaslatát egyházmegyei közgyűlés elfogadja, határozati erőre emeli.

76. A nagybányai egyház kérelme a Silai Károlylyal megkötött ingatlan adásvételi szerződés megerősítése iránt.

Bár egyházi törvényeink megkövetelik, hogy az ingatlanokra vonatkozó adásvételi szerződések jóváhagyás végett az egyházak által az egyházmegyei közgyűléshez előzetesen beterjesztessenek s a megkötött ügylet csak ezen jóváhagyás s egyházkerületi közgyűlés megerősítésének elnyerése esetén válik hatályossá; bár a nagybányai egyház a jelen adásvételi szerződés, illetve ügylet megkötése körül a jóváhagyást illetve megerősítést előzetesen kikérni elmulasztotta s a megvett ingatlanra tulajdonjogát anélkül kebelezte be és a vételárat anélkül fizette ki: ennek daczára amennyiben az egyháztanácsi és közgyűlési jegyzőkönyvi kivonatokból, nem különben a kiküldöttek véleményes

jelentéséből minden kétséget kizárólag megállapítható az, hogy a megkötött adásvételi ügylet az egyházra nézve feltétlen előnyös s hogy az egyház a fentebb leírt szabálytalanságot egyedül csak azért követte el, mert az egyházmegye jóváhagyásának és az egyházkerület megerősítésének kieszközlése esetén az ingatlant terhelő adósságok felszaporodta folytán a vételt 3200 kor. vételárban megkötni nem lehetett volna, — közgyűlésünk ezen adásvételi jogügyletet kivételkép utólagosan is jóváhagyja s megerősítés végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszteni rendeli.

77. Az aranyosmedgyesi egyház előjárósága előterjeszti, hogy mélt. Szacsvai Sándor, báró Wesselényi Miklós és báró Wesselényi Ferencz uraktól egy, a templom mellett levő beltelket kaptak ajándékba, oly czélból, hogy kisdéd egyházuk fennállását jövőben is biztosíthassák. Az egyházi előjáróság terve, hogy ezen beltelekre a m. kir. csendőrség részére laktanyát építsen.

Az egyház közönsége nem lévén azon anyagi helyzetben, hogy a kívánt laktanyát már ezuttal felépíthesse, a telket felajánlotta Aranyosmedgyes község közönségének oly feltétel mellett, hogy a telek az egyház nevén és tulajdonában marad, a község köteles a laktanyát és melléképületeit felépíteni, annak költségeit és adóját viselni, 25 év múlva azaz 1931 szeptember 30-án az összes épületek minden megváltás nélkül az egyház tulajdonába mennek át, ha azonban ezen 25 éven belül az egyház megváltási jogával élni óhajtana, becslés alapján ahhoz joga leend.

Az ezen ügyletre vonatkozó egyháztanácsi és egyházi közgyűlési határozatokat és az arra vonatkozó szerződést jóváhagyás végett az egyházi előjáróság beterjeszti.

Egyházmegyei közgyűlésünk midőn a nemes-

lelkü főurak adományát hálás elismeréssel veszi tudomásul, folyamodó egyháznak törekvését és jövőjének biztosítására irányzott ügybuzgalmát kellően méltányolván, a bemutatott ügyleti szerződést s az arra vonatkozó összes iratokat egyházmegyei ügyésznek kiadatni rendeli, hogy a szerződést átvizsgálva, azt a politikai hatóság jóváhagyásával ellátva, egyházm. közgyűlésünkhöz újból terjeszse vissza.

78. Olvastatott a nagypaládi egyház közönségének kérelme az iránt, hogy az egyház pénztárában kezelt 20 drb. összesen 1583 K értékű kötelezvény, melynek értéke az egyenes adósok és utódainak elhalálozása, elszegényedése s munkaképtelensége miatt bevehetetlenné bizonyult, egyházm. közgyűlésünk által érvényteleneknek nyilváníttassanak és az összegek a naplóból töröltessenek, továbbá az 1883. évtől kezdve kiállított kötlevelek rendezésére 1907. május 1-ig időhaladék engedélyeztessék.

Az egyháztanács kérelme az egyház közgyűlése által tárgyalva nem lévén, úgy a beterjesztett kimutatás a közgyűlés által jóvá nem hagyatott és a gondnok által alá nem íratott, ezen hiányok pótlása végett visszaadni határoztatik, egyben az előjáróság utasíttatik, hogy a követelések elvesztésére vonatkozólag állapítsa meg, hogy kit vagy kiket terhel a felelősség, hogy kinek avagy kiknek mulasztása folytán szenvedett az egyház ily nagymérvű károsodást.

79. A nagypaládi egyháztanács kéri az ujonnan szerkesztett kántortanítói díjlevél megerősítését, mely új díjlevél a régitől csak annyiban tér el, hogy a tandíjat teljesen pénzre változtatja és a tanítói fizetést a kántorítól elkülöníti.

Miután az egyháztanácsi és közgyűlési hozzájárulás jegyzőkönyvi kivonatokkal igazolva nincs, e hiányok pótlása végett közgyűlésünk visszateszi az ügyet nevezett egyház előljáróságához.

80. A batizi egyház 1906. aug. 12. tartott presbyteri és ugyanakkor tartott közgyűlésében elhatározta, hogy a tanítói lakást egy szobával kibőviti és a szükséges melléképületeket u. m. sütőházat, szekérszint, istálót sertésóllal és illemhelyet megépítteti. A bemutatott tervet és költségvetést az építkezési bizottság felülbirálván, általánosságban helybehagyhatónak véleményezte.

Egyházmegyei közgyűlésünk a batizi egyház építkezési tervét és költségvetését az építkezési bizottság véleménye alapján helybehagyja és az építkezésre az engedélyt megadja.

81. A batizi egyház 1906. aug. 12. tartott presbyteri és közgyűlésében elhatározta, hogy a tanítói lakás kibővítése és a szükséges melléképületek építési költségeinek fedezésére az egyházmegyei lelkeszi gyámintézet pénztárából 3560 koronát 5 % kamat mellett kölcsön kér. A kölcsönösszeg kamatának és a tőketörlesztésnek fedezésére az egyház folyópénztári állománya és az esetleges segélyek szolgálnak.

Egyházmegyei közgyűlésünk a batizi egyháznak engedélyt ad arra, hogy a tanítói lakás kibővítése és a szükséges melléképületek építési költségeinek fedezésére az egyházmegyei lelkeszi gyámintézet pénztárából 3560 korona kölcsönt vegyen fel; egyszersmind e határozatot megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti.

82. Olvastatott az 1906—28. sz. e. m. határozattal

kiküldött bizottság által Nagypaládon, 1906. jul. 15-én felvett jegyzőkönyv, mely szerint az egyháztanács jelen volt tagjai egyértelműleg bizonyítják, hogy a nagypaládi egyház belhivatalnokai részére legelő illetményül díjlevélileg biztosított *Tur-éger* erdő fáit 1889-ig s azóta is kizárólag az egyház használta, ami ellen a belhivatalnokok sohasem tiltakoztak, sem az erdő fájából soha semmit nem használtak. Az egyháztanácsnak az 1889. évi 86 sz. e. m. határozatról tudomása nem volt s e határozat valószínűsítésére a belhivatalnokok kísérletet sem tettek. Midőn a folyó év elején a kérdéses határozatot h. lelkész az egyháztanács tudomására hozta, annak feloldását egyháztanács az egyházmegyei gyűléstől kérelmezte. Jelenlegi lelkész az egyháztanács nyilatkozatát segédlelkész korábban szerzett tapasztalata és tudomása szerint a valósággal megegyezőnek tartja. Elválasztott tanító helyét még el nem foglalván, nyilatkozattételre felhívható nem volt.

Egyházmegyei közgyűlésünk a bizottsági jelentés alapján a nagypaládi ref. egyháztanács 10 tagjának 1906. április 1. kelt beadványában foglalt kérelmet teljesítvén, az 1889—86 sz. egyházmegyei határozatot — mely végrehajtva különben sem volt — feloldja s a *Tur-éger* határrészen lévő erdő fáinak tulajdonjogát, a belhivatalnokok részére díjlevélileg biztosított legeltetési jog épségben tartása mellett, az egyház részére megállapítja. Küldöttség fuvar- és napdija 22 koronában állapittatik meg.

83. A szatmármegyei kir. tanfelügyelőség 1835—1906. sz. átiratában az iránt keresi meg esperes úr útján egyházmegyei közgyűlésünket, hogy az 1902—86 sz. e. m. határozat egyéb intézkedéseinek érintetlen hagyása mellett annak a vallástani vizsgálatok ideje felől rendelkező részét oly

értelemben módosítsa, hogy jövőben az egyházmegye területén levő községekben működő állami elemi iskolák ref. vallásu növendékeinek hittani vizsgálatai mindenkor június hó 7–14 napjai között tartassanak meg.

Egyházmegyei közgyűlésünk méltányolván a tanfelügyelőség átiratában hangoztatott pedagógiai és didaktikai elv fontosságát, kimondja, hogy ezentúl az egyházmegye területén levő községekben működő állami elemi iskolák ref. vallásu növendékeinek hittan vizsgálatai június hó 7–14 napjai között tartandók; egyben e határozatra az egyházlátogatóság figyelmét felhívja.

84. Olvastatott az 1906–13. sz. e. m. határozattal Berendre a ref. iskola megtartása érdekében kiküldött bizottság jelentése, mely szerint a berendi egyház előljárósága a felekezeti iskolát maga is megtartani kívánja. Azonban a jelenlegi iskola, melyet a tanfelügyelő bezáratni szándékozik s amelyet bizottság szűknek ugyan, de egyéb tekintetben a jobbak közül valónak minősít, minden tekintetben megfelelővé csak aránytalanul nagy költséggel volna átalakítható. A berendi gyülekezetnek az az óhajta, hogy tanteremmé a mostani templom helyiség alakíttassék át, ez épület többi része pedig tanítói lakássá, minthogy a jelenlegi tanítói lakás is tarthatatlan állapotban van. Ekkor azután előáll egy új templom építésének szükségessége. Erre a célra Bikfalvi Albert birtokos ingyen telket adományozott s az egyháznak is van 1800 kor. tőkéje és 50.000 téglája. A templomépítés azonban csak nagyobb összegű tőkesegélylyel volna eszközölhető. Pedig az egyház álláspontja szerint a templom mihamarabb felépítendő, mert a telekadományozás is e feltételhez köttetett; de meg az iskola kérdése is csak így oldható meg egyházunkra nézve kedvezően. A bizottság javaslata szerint mindenek előtt meg-

keresendő a kir. tanfelügyelőség, hogy az iskola megfelelővé tételére 1907. szeptemberig adjon haladékot; az egyházmegyei közgyűlés pedig elvileg már most hagyja jóvá a berendi egyház azon tervét, hogy a mostani templom iskolateremmé, az épület többi része pedig tanítói lakássá alakitassék; egyszersmind, mivel a felekezeti iskola csak új templom építéssel tartható meg, a berendi egyház részére templomépítésre tőkesegélyt eszközöljön ki.

Egyházmegyei közgyűlésünk a küldöttség részletes és indokolt jelentése alapján hozzájárul ahhoz, hogy a berendi egyház jelenlegi templomhelyisége iskolává s az épület többi része tanítói lakássá alakitassék át s hogy a kir. tanfelügyelőség keresgessék meg, hogy az iskola átalakítására s a törvényes kívánalmaknak megfelelővé tételére 1907. szeptember haváig nyújtson haladékot. Méltányolja közgyűlésünk a berendi hivek templomépítésre irányuló buzgalmát is és a maga hatáskörében mindent megtesz, hogy az egyház által templomépítésre kérendő tőkesegély a lehetőségig mielőbb kieszközöltessék. Addig is azonban, míg az egyház templomépítésre vonatkozó tervét megvalósíthatná, a rendes istentisztelet az új iskolában fentartandó s kívánatos, hogy maga az egyház közönsége s az egyházi előjáróság fejtse ki minden erejét szép tervének mielőbb leendő megvalósítására.

85. A berendi leányegyház telekeladása ügyében 1906—33 sz. e. m. határozattal kiküldött bizottság jelenti, hogy az eladni szándékolt, összesen 1170 □-öl területű két telek, tekintettel a helyi viszonyokra s arra, hogy ez a terület manapság mindössze 32 korona évi jövedelmet hoz: 1006 korona vételárért bátran eladható, illetve a Pándi József és neje Megyeri Zsuzsannával, továbbá Bartha

Józseffel az egyházra nézve előnyösen kötött adásvételi szerződések megerősíthetők.

Egyházmegyei közgyűlésünk bizottság véleménye alapján a berendi egyház által Pándi József és neje Megyeri Zsuzsannával, továbbá Bartha Józseffel a berendi 53. sz. betétben 64. és 65. hr. számok alatt felvett ingatlanok eladása tárgyában kötött két rendbeli szerződést azzal a kikötéssel hagyja jóvá, hogy Csaba Károly, Gyula és Eleknek a 65. hrsz. alatt felvett ingatlanon fekvő sirhelyei 18 □-öl területben telekkönyvileg továbbra is az egyház tulajdonában maradjanak, mely terület az egyház által bekerítendő; viszont vevők telekkönyvileg biztosíttassanak a felől, hogy ezen 18 □-öl terület fütermését lekaszállhatják, másként azonban a bekerített sirhelyeket nem hasznosíthatják. E kikötés a Pándi József és neje Megyeri Zsuzsannával kötött szerződésbe pótlólag bevezetve, a két rendbeli szerződés megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztendő.

86. Olvastatott a pettyéni egyház előljáráóságának kérelme az iránt, hogy néh. Márton Bálint és neje hagyományából az egyháznak is jutott örökség kellőleg biztosíttassék, addig is, míg a bonyolult hagyatéki ügy véglegesen tisztáztatnék, ami minden esetre hosszabb időt vesz igénybe s ezen idő alatt a hagyaték a bérlő által ki ne zsákmányoltassék, egyhm. közgyűlésünk a birtoknak birói zár alá vételét és zárgondnok általi kezeltetését az illetékes bíróságnál ügyésze útján kérelmezze.

Közgyűlésünk folyamodó egyház kérelméhez elvileg hozzájárul s a kérelmet az egyházmegye ügyészének oly utasítással adja ki, hogy amennyiben Márton Bálint és neje hagyatékánál Pettyéni

kivül több egyházak is érdekelve vannak, névszerint Amacz, Ombod és Pálfalva, ezek jutalékának, valamint az egyházmegyéket illető hagyományoknak jövedelmeztetése, kezelése és kiadása iránt is az általa jónak és helyesnek talált uton a lépéseket tegye meg.

87. A pettyéni egyház előljárósága kérelmez az iránt, hogy az ecsedi láp lecsapoló társulat által építeni szándékolt védtöltés céljaira az egyház tulajdonát képező temető területéből kisajátítandó 132 □-öl területeit ölenként 2 K összesen 264 korona kisajátítási ár mellett, továbbá a kivágott fákért biztosított 202 K összeg elfogadása mellett a kisajátítási eljárás egyezsége hagyassék jóvá.

A bemutatott egyezség törvényes eljáráson alapulván, közgyűlésünk által jóváhagyatik, a föld értéke 264 K a becsatolt egyháztanácsi és közgyűlési határozatok értelmében az egyházfentartási alaphoz csatolandó.

Jelen határozat megerősítés végett a mélt. és főtiszt. egyházkerületi közgyűléshez felterjesztetni határoztatik.

88. A vámfalui egyház közönsége beterjeszti a lelkészi és tanítói külső földbirtokok egy részének eladására vonatkozó egyháztanácsi és közgyűlési határozatát, melyben az avasvámfalui 51. sz. tjkvben 396—397. 854—855—866—867. s 1062 hr.; továbbá az 52. sz. tjkben 395—699—853—865. hr. s végül a 237. sz. tjkvben 1063. hrsz. a. felvett birtokoknak 25918 K vételár mellett történt eladását jóváhagyni kéri.

Ezzel kapcsolatban olvastatott Sátor Dávid és Nagy Bálint esperesi kiküldötték véleményes jelentése, melyben tekintve a talaj minőségét, a területi viszonyokat, a földek

távolságát, a kettős forduló rendszer gyakorlatban létét, a megajánlott árakat oly magasnak tartják, mely jelen körülmények között teljesen kielégítő s ezek alapján a vételi ügyleteket jóváhagyandóknak véleményezik.

A bemutatott adásvevési szerződésekben foglalt ügyletek közgyűlésünk által jóváhagyatnak, oly határozott kijelentéssel, miszerint a fentebb elősorolt birtokok eladásából befolyó 25918 K vételárat köteles az egyház közönsége kedvező alkalom adtán egy tagos birtok vásárlására fordítani, melynek kétharmadrész jövedelme a lelkeszi, egyharmadrész jövedelme pedig a tanítói hivatalt, illetve addig, míg a felekezeti iskola felállíttatnék, az egyháznak ezen a czimen gyűjtött alapját illesse. Addig is míg a birtok vásárlás ténynyé változhatnék, utasíttatik az előljáróság, hogy a befolyt vételárat egy hitelt érdemlő pénzintézetnél gyűmölcözőleg helyezze el s az elhelyezésről a legközelebbi gyűlésen jelentsen.

Jelen határozat megerősítés végett a mélt. és főtiszt. egyházkerületi közgyűléshez felterjesztetni határoztatik.

89. A lázárii egyház előljárósága előterjeszti, hogy az 1905. évi április 27—28. tartott egyházmegyei közgyűlés 43. sz. határozatával földbirtok vásárlására engedélyezett kölcsönöket a budapesti Jelzálog hitelbank nem folyósította, míg a Magyar földhitel intézet hajlandó 25.000 K kölcsönt 4 $\frac{1}{2}$ %-os záloglevelékben 50 éves törlesztésre engedélyezni; az ezen kölcsön felvételére vonatkozó egyháztanácsi és közgyűlési határozatokat bemutatja és az ügyletet jóváhagyatni kéri.

Folyamodó egyház kérelmére egyházmegyei közgyűlésünk hozzájárul, hogy a tervbe vett köl-

csönt a Magyar földhitel intézettől az ismert feltételek mellett felvehesse.

Ezen határozat megerősítés végett a mélt. és főtiszt. egyházkerületi közgyűléshez felterjesztetni határoztatik.

90. A méhteleki egyház előjáróságának kérelme az iránt, hogy az iskola mellett levő s a méhteleki 178 sz. tjkvben 286 hr. sz. a. felvett üres telket Bikás Mihály és fia Jánostól illetve ezek jogutóda Sáfár Mihálytól 600 koronáért megvehesse és ott a közigazg. hatóság által kifogásolt ürszéket elhelyezhesse s az egyház tulajdonát képező s a méhteleki 151 sz. tjkvben 527 hr. sz. a. felvett birtokot 400 K-ért Bikás Jánosnak eladhassa.

Miután ezen ügyletre vonatkozólag sem az egyháztanács sem az egyházi közgyűlés határozatai, sem a kérelemben jelzett küldöttségi jelentés tényleg beterjesztve nem lettek, ezen okmányok nélkül pedig a kérelem el nem bírálható, a hiányok pótlására az előjáróság felhivatik.

91. Az adorjáni egyház kérelme 9 hold erdeje eladásának engedélyezése s a befolyt vételárnak toronyépítésre fordíthatása iránt.

Közgyűlésünk elvileg nem tesz kifogást az eladás ellen, de mielőtt ebben az ügyben érdemleges határozatot hozna, felhivja az egyház előjáróságát arra, hogy az írásbeli szerződést az erdészeti hatóság jóváhagyásával együtt a közgyűléshez terjessze be.

92. Egrii egyháztanács megbízásából lelkész szept. 11. kelettél az 1906—13. sz. e. m. végzésre hivatkozással jelenti, hogy az egyház jelenleg 2600 koronát kitevő templomépítési tőkéjét a kamatokkal, az egyháztagok adományaival s az esetleg felszabaduló közigazgatási költségekkel

mindaddig növeli, míg a templomépítéshez szükséges összeg 5—6000 korona híján együtt lesz s akkor e hiányt az egyháztagokra való kivetés által pótolja. Különben pedig az egyház lélekszáma az Amerikába való folytonos kivándorlás miatt annyira megfogyott, hogy a jelenlegi templom is csak a három nagy ünnep reggelén telik meg szorongásig, vagyis bizonyul szűknek.

Tudomásul szolgál.

93. A kispeleskei egyház előljárósága előterjeszti, hogy a jövő év tavaszán templom építését megkezdeni óhajtja, az egyháztanács és közgyűlés határozatainak az építési bizottság jelentésének, a terv és költségvetés beterjesztésével az iránt kérelmez, miszerint adassék engedély arra nézve, hogy az építési pályázatot meghirdettethesse és ha esetleg időközben a terv módosulást szenvedne, azt az építési bizottság meghallgatása után esperes ur jóváhagyhassa; építési alapjuk ez idő szerint 12937 K 51 f., mely összeg az épületi anyagok megrágulása miatt most már nem elegendő, miért is 6000 K hosszabb lejáratu kölcsön felvételének szüksége állott elő, melynek biztosítására az egyház tagjainak jótállása, esetleg az egyház ingatlan birtokaira leendő betáblázása szolgálna fedezetül; s ha az egyház évi jövedelme a közszükségletet s a templom építésre felvett kölcsön törlesztését nem fedezné, az egyháztagok kötelezik magukat, hogy a felvett kölcsön törlesztésének megfelelő ideiglenes templom építési egyházi adót fognak fizetni és ezen adónak birtok aránylag leendő kivetéséhez és a kölcsön felvételéhez a közgyűlés engedélyét kéri.

Községünk örömmel veszi tudomásul kérelmező egyház közönségének azon szándékát, hogy a hivek buzgóságából kisded templomát — Isten dicsőségére — egy nagyobb szabásu, korszerű templommal óhajtja felcserélni. Utasítja azonban az

egyház előjáróságát, miszerint a régibb keletű tervet és főként a költségvetést egy szakértővel dolgoztassa át s felhatalmazza esperes urat, hogy ennek teljesítése s az építető bizottság átvizsgálása s véleményének meghallgatása után a pályázat meghirdetésére és az építésre az engedélyt megadhassa. Egyben megengedi azt, hogy szükség esetében egy hatezer koronás hosszabb lejáratu kölcsönt vehessen fel az egyház tagjainak személyi jótállása mellett s hogy a felveendő kölcsön törlesztésére birtokaránylagos rendkívüli adót vessen az egyház tagjaira.

94. Sinka Lajos tanító-testületi elnök, krassói tanító nyugalomba vonulása következtében az egyházmegyénél viselt összes tisztségeiről lemond.

Tekintettel azon érdemekre és kiválóan hasznos szolgálatokra, melyeket Sinka Lajos egyházmegyei tisztségeiben általában, de különösen tanügyi téren szerzett, illetve végzett s tekintettel arra, hogy ezen tisztségek viselése egyházi törvényeinkbe sem ütközik: egyházmegyénk közgyűlése elismerését kívánja kifejezni azzal is, hogy lemondását nem fogadja el, hanem összes tisztségeiben meghagyja.

95. A méhteleki egyház hivatkozással iskolatermének az iskolás gyermekek számához képest tarthatatlanul szűk állapotára, valamint arra, hogy mind az egyházi hatóság, mind a közigazgatási bizottság utasította a kibővítés sürgős eszközzésére, utalással arra, hogy e tetemes kiadást igénylő munkára még a hivek megadóztatása útján sem képes előállítani a szükséges költséget, a hivek állami és községi adóját feltüntető hiteles kimutatás és költségvetés csatolása mellett, kér a kibővítésre az egyházmegye rendelkezése alatt álló államsegélyből 1000 koronát.

Közgyűlésünk teljesen indokoltnak látja a kérelmet s a rendelkezés alatt levő államsegélyből a méhteleki egyháznak ezer koronát ad iskolája kibővítésére; elkötelezi azonban az egyházat az iskola kibővítésnek a jövő tavaszon leendő eszközésére.

96. Az uszkai egyház gondnoka Váry Zsigmond folyó évi július 11-dikéről esperes urnak jelentést küldött arról, hogy az uszkai egyházban a lelkészt és tanítót, valamint az egyházat illető szolgálmány: szántás, vetés, buzahordás meg van tagadva. E tudósítás következtében esperes ur 670. sz. a. kérdést intézett az egyháztanácshoz és jelentést kért afelől: miben áll e dolog? ugyanakkor figyelmeztette egyháztanácsot az eddigi rend fentartására, a törvényes kötelek teljesítésére s jelezte, hogy küszöbön áll a terhek könnyítése. Feleletül egyháztanács július 22-diki teljes ülésében a szolgálmányok és egyházi adók teljesítését a régi rendszer alapján kivihetetlennek mondja s kéri esperes urat arányosabb fizetési kulcs felől intézkedni. Esperes ur 716. sz. alatt utal arra, hogy az egyházi törvény 239. és 240. §-ai szerint az adók kivetése, behajtása a presbyteriumnak kötelessége, amennyiben pedig ennek eleget nem tenne, az ebből eredő minden károsodásért a 27. §. 14. p. szerint egyenként és egyetemlegesen felelősséggel tartoznak. A terhek könnyítése — a 48. XX. alapján — rövid idő kérdése, addig legyenek türelemmel s az egyházi adót ne igyekezzenek áthárítani az egyházra, mert akkor örökre az egyház terhe marad. Az új törvény, új adókulcsot is hoz. Ez utasításnak sem lett kívánt eredménye, mert bár felolvastatott az az augusztus 5-én tartott presbyteri gyűlésben s az ahoz való alkalmazkodásra s a törvény követelményeire figyelmeztette lelkész a presbyteriumot, az csökönyösen megmaradt régi álláspontján, kimondta, hogy attól el nem áll, kész inkább hivatalát oda hagyni.

Majd az egyház hivei a presbyterekkel együtt 35-en szept. 9-diki kelettel kérvényt intéznek az egyházmegyei közgyűléshez, hogy mivel a lelkeszi és tanítói fizetéseket, szolgálmányokat az eddig használt alapon kivetni és fizetni, illetőleg teljesíteni az elfogyás és elszegényedés miatt képtelenség: határozzon az egyházmegye akép, hogy a belhivatalnoki fizetések, mint a szomszédos Kispaládon, pénzben teljesíttessenek. Kérnek evégből küldöttséget. Addig mig ez meg nem történik, „ugy az egyháztanács, mint a hivek betartják azt, hogy semminemű szolgálmányokat és fizetéseket teljesíthetőnek nem tartanak és nem is teljesítenek.“

Megbotránkozással értesül egyházmegyei közgyűlésünk az uszakai egyháztanácsnak a törvény iránt való tiszteletlenségéről és engedetlenségéről, az egyházi felsőség intézkedésével szemben kimutatott ellenszegüléséről, sajnálattal látja a kellő vezetés hiánya folytán a bujtogató által züllés és bomlás útjára terelt presbyteriumnak és egyháznak féktelenkedését. Egyháztanács eljárását közgyűlésünk roszalja, esperes ur intézkedéseit helyesléssel tudomásul veszi, helybehagyja. Egyben a presbyteriumot a törvény 27. §-ának 14. p. értelmében egyenként és összesen felelőssé teszi mindennemű károsodásért, melyet mulasztása által okozott s mert a törvény és egyházi felsőség iránti engedetlenség fegyelmi vétséget képez : ellene a fegyelmi eljárást elrendeli, iratokat a fegyelmi bíróság elnökéhez átteszi.

Az egyházi adó kivetése és behajtása, a szolgálmányok teljesítése, a törvényes rend helyreállítása czéljából felkéri és megbizza Csaba Adorján világi tanácsbíró, Magoss Ferencz egyh. főjegyzőt, hogy mint egyházmegyei küldöttség a hely színén

megjelenvén, igyekezzenek személyes közbenjárással azok elintézését békességes uton megoldani; ha pedig a küldöttség kiszállása is eredménytelen volna: felhatalmazza közgyűlésünk esperes urat, hogy bármelyik közeli egyház presbyteriumával a költségvetést állapitassa meg, az egyházi adó és szolgálmány kivetését eszközöltesse s behajtása iránt a szükséges lépéseket tegye meg.

97. A különböző segélyekért benyújtott folyamodások elbirálásával foglalkozó segélyosztó bizottság beterjeszti jegyzőkönyvét, melynek alapján egyházmegyénk a kérvényeket következő ajánlattal terjeszti fel.

Az országos ref. egyházi közalaphoz folyamodnak:

1. Méhtelek iskolája kibővítésére kér 400 kor. segélyt.

Tekintettel a jelzett czél sürgős voltára s az egyház gyenge anyagi állapotára, ajánltatik 400 koronára.

2. Tisztaberek a felszaporodott ártéri tartozások és állami adók törlesztésére kér 400 korona segélyt, mivel a maga erején képtelen azokat kifizetni.

A valóban nehéz helyzetbe jutott szegény kis egyház készséggel ajánltatik 400 koronára.

3. Sárközujlak építkezésből fenmaradt adóssága törlesztésére 400 koronát kér.

A csekély népességű parányi egyház pártoló ajánlattal terjesztetik fel 400 korona segélyre.

4. Felsőfalu missziói egyház kér 1200 koronát imaház építés czéljára.

Idegen ajku nép közt élő hiveinknek nagy szüksége levén az imaházra, melegen ajánltatik Felsőfalu 1200 koronára.

98. Rendkívüli államsegélyért folyamodnak négyen és pedig: Barkász Albert méhteleki, Szabó Károly sárközujlaki,

Őry Tamás lázárii lelkészek és Hajdu Ambrus kiskolcsi tanító.

Kérvényezőket, kik részint huzamosabb idő óta tartó betegségekre s e miatt beállott nehéz anyagi viszonyaikra hivatkoznak; részint köztudomásu elemi csapásból származott nehéz helyzetüket bizonyítják: kivétel nélkül melegen ajánlja egyházmegyénk közgyűlése segélyezésre.

99. A reform segélyegylethez kérelmez tíz egyház.

A kérelmező egyházak közül Kispeleske, Józsefháza, Berend, Aranyosmedgyes, Nagykólc, Szamoskóród nagyobb mérvű építkezéseik czéljára első helyen, Pálfalva, Batiz, Nagyhodos és Sárközujlak építkezésből fentmaradt adósságaik törlesztésére másodszorban ugyan, de szintén pártoló ajánlattal terjesztetnek fel közgyűlésünk által a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésre segélyezés végett.

100. Templomépítésről kispaládi lelkész szept. 13. kelettel jelenti, hogy a helyszíni szakértők jkönyve szerint a jóváhagyott tervtől való többrendbeli kisebb eltérés következtében, mely „eltérés az építtető bizottság akarata és mondhatni tudtán kívül, az ellenőr iránti bizalom rovására történt,” az egyház 358 K 9 fillér erejéig megrövidítettett. Ugyancsak a szakértői vizsgálat megállapította, hogy a vállalkozó a falazat felépítésénél 69.39 m.³ megtakarítást eszközölt, illetve ennyivel kevesebbet épített be, mely megtakarítás értéke 1178 K 84 fillér s ez összegnek az egyház javára elszámolása ez idő szerint még függőben van. Az építkezés teljes befejezése ez évben már nem remélhető, noha szerződés szerint a templom még 1905. nov. 30-ig átadandó lett volna. Lelkész a továbbiakban különösen az építési ellenőr magatartása miatt sokat panaszkodik s azt

is jelenti, hogy a vállalkozó megbízottja által az egyházi előjáróság ellen indított per, noha az egyház a visszatartott összeget a vállalkozónak kívánsága szerint kifizette, még ma is fent van; e per beszüntetésére nézve lelkész esperes ur közbenjárását kéri.

Nagykolcsi lelkész szept. 12. kelettel jelenti, hogy a templom külső meszelése helyett kőporvakolat lesz alkalmazva, miáltal a gyakori meszelés feleslegessé válik. A körablakok elmaradtak; az óriási nagy kar, mely a templom $\frac{1}{3}$ részét foglalta volna el, kisebbre vétetett. Tavaszra marad a külső vakolás s a berendezkedés. A templomtest az egyház közönségének erőszakos fellépése következtében a jóváhagyott tervnél 2 méterrel hosszabbra építettett. Egyebekben a terv betartatott.

Mikolai lelkész jelenti, hogy a templom renoválásának tervét betartották; többlet munka és toronyóra a megszbott költségen felül 1700 koronába került.

Egyházmegyei közgyűlésünk a jelentéseket tudomásul vévén, általánosságban megjegyzi, hogy bár nagyobb építkezésnél az előre megállapított tervnek utolsó részletig betartása majdnem lehetetlen s építkezés közben, célszerűségi szempontból kisebb változtatások mindenütt fordulhatnak elő: de a tervezettől való oly lényeges eltérés, minő a nagykolcsi templom építésénél eszközöltetett, közgyűlésünk helyeslésével nem találkozhatik. Különben ezt esperes ur a canonica visitatio alkalmával az egyháztanácsgyűlésben élőszóval is kijelentette. Amennyiben a nagykolcsi egyház az eredetileg jóváhagyott és megerősített építési tervet be nem tartotta és a felettes hatóság intézkedését semmibe sem vette, miáltal az egyházat lényegesen megkárosította, egyházmegyei közgyű-

lésünk a nagykolcsi egyház előjárósága ellen a fegyelmi eljárás megindítását elrendeli.

A kispaládi egyház előjárósága amaz általános tapasztalat mellett, hogy minden nagyobb építkezés sok fáradsággal és vesződséggel jár, ne mulassza el az építkezési tervtől való eltérésekből származó anyagi jogait biztosítani; a fennálló per körül pedig egyházmegyei ügyész védelmét vegye igénybe.

101. A szatmárhegyi egyház presbyteriuma 1906. szept. 9. tartott gyűléséből azt a kérelmet intézi közgyűlésünkhöz, hogy az 1906. 41. sz. e. m. határozat feloldásával a szatmárhegyi állami elemi iskolában a vallástani-tást ezután is a segédlelkész végezhesse, kinek ebbeli működése az egyház előjáróságát eddig is teljes bizalommal és meglelégedéssel töltötte el.

Bár az esperesi jelentés szerint a szatmárhegyi egyházban a vallástanítás terén több eredmény kellene, mindazáltal, mivel az egyházlátogatóság meggyőződött arról, hogy a jelenlegi segédlelkész hitoktatói feladatát egész buzgósággal és hivatottsággal igyekszik betölteni s a tapasztalt eredmény csekély volta sem számítható kizárólag az ő rovására: egyházmegyei közgyűlésünk szívesen adja beleegyezését ahhoz, hogy a szatmárhegyi állami iskolában a gyermekek vallásos oktatását segédlelkész végezze, az énektanítást ezután is kántor teljesítvén.

102. A szatmárhegyi egyház előjárósága beterjeszti az egyháztanács és közgyűlés jogerős határozatait, melyben a templom avult fedélzetének kijavítására 1800 K kölcsön felvételét határozván el, ezen kölcsön visszafizetésére

alapul a hivekre az egyházi adó háromszorosának kivetését hozza javaslatba s az engedély megadását kéri.

A kérelemnek hely adatik s a templomnak horganyozott vaspléhvel való befedése örvendetes tudomásul vétetik és a kölcsön törlesztésére felajánlott alaphoz, illetve kivetéshez az engedély megadatik.

103. Egyetemes lelkészértekezlet szomorú jelenségektől indítva, az egyház érdekeinek megóvása czéljából javasolja, miszerint az egyházmegye, a kerület útján, keresse meg a mélt. konventet annak kieszközlésére, hogy a kongruából ne csak az országos gyámintézeti, hanem minden egyházi intézményt illető adósságok levonhatók legyenek.

Közgyűlés javaslatot magáévá teszi s a főt. kerület elé felterjeszti.

104. Egyetemes értekezlet Soltész János indítványához képest következő javaslattal járul az egyházmegyei gyűlés elé: „Részint azért, mert az építőbizottság egymástól távol lakó tagjai nem könnyen s nem minden időben jöhetnek össze, részint, mert egy szakértőre nélkülözhetetlen szükség van: válasszon egyházmegyei közgyűlés az építkezések felülvizsgálására egy szakembert, lehetőleg építész-mérnököt.“

Indítványt egyházmegyei közgyűlés elfogadja s szakértő építészt a jövő gyűlésen választ.

105. Sinka Lajos tanítótestületi elnök beterjeszti évi jelentését a tanítóegyesület életéről és munkálkodásáról.

Elnöki jelentés a nagybányai ev. ref. egyházmegyei tanítóegyesület 1906. július 12-én Méhteleken tartott rendes évi közgyűlésén.

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Gyakorlatban levő évi jelentésemet beterjesztem. Nincs mit tagadni, egyesületi életünk nem mutatja ma azt a kel-

lemesen ható és reményteljes képet, amelyet a multban, megszokott keretei közt mindenkor mutatott s életképességének bizonyosságául egész határozottan a nyilvánosság elé állított.

Mik ennek okai? Ne kutassuk, legalább szorosan vett tárgyilagossággal ne, mert akkor egyebektől eltekintve, saját magunkban találunk meg az egyik nagy horderejű okot annak magyarázatára, hogy egyesületi életünk régi mozgékonyágát meg nem őrizte s tevékenységi körét szűkebb határozatok közé korlátozta az eddigieknél.

Legyünk azonban teljesen igazságosak és a lanyhulás okát keressük meg azon külső – tőlünk független – körülményben, mely újabb időben a tanítóváltozás szakadatlan folyamával gátolta nagyobb arányu munkálkodásunkat. Ez mindenesetre nagy akadály volt, mert hiszen évenként, sokszor évközben is tömegesen változtak a tanítók egyházainkban s míg az új emberek nem tekintették magukat kötelező tagoknak, addig az eltávozottak megszűntek tagok lenni.

Igy aztán külsőleg csökkenvén az egyesület ügyei iránt való érdeklődés, bizony csökkent az belső értékében is úgy, hogy a megmaradt tagok képtelenek voltak a hiányokat pótolni.

Teljes reménységgel vagyunk különben az iránt, hogy ez a külsőleg gátló körülmény most már elmarad s ismét fellendül, régi hírének megfelelően alakul ki egyesületünk munkássága s a közjóra irányuló minden működése.

Annyival inkább remélhetjük ezt, mert fiatal törekvő erők állanak a küzdőterre s megújul egyesületünk külső megjelenésében is.

A mult évben rendes évi gyűlést nem tartottunk s ennek okát leginkább abban kereshetjük, hogy Felsőbányára összehívott gyűlésünk, – melyre ott és akkor oly

nagy sulyt helyeztünk, — teljesen meddő maradt s külsőleg a legsiralmasabb képet mutatta, amennyiben alig hét-nyolcz tag jelent meg a gyűlésen.

Az efelett való elkeseredés adta aztán azt a kézen fekvő tanácsot, hogy várja be az elnökség a tagok sürgetését egy újabb gyűlés összehívására, ami megtörténvén, ide Méhtelekre hívtam össze rendes gyűlésünket.

Az egyesület ügyei, a közbejött gyűlés nélkül való évben is rendes mederben kezeltettek s gondja volt elnökségnek arra, hogy egyesületünk véleménye, vagy elfoglalt álláspontja, felmerülő egyetemesértékű ügyekben mindenkor kifejezésre jusson az országos gyűléseken.

Egyesületünk tagjai különben most már számban szaporodnak, sőt buzgalmuk is visszatér és a régi alapszabályok módosítása után bizonyára más képet fog mutatni egyesületünk. Tagsági díjak fizetéséről majd a pénztáros teend röviden jelentést.

Segély- és gyámegyleti dolgaink rendben vannak annyiban, amennyiben a régi alapító tagok gondosan őrködnek a meglevő vagyon felett, csak az a sajnos, hogy a módosított alapszabályok daczára sem jelentkeztek új tagok s így a részesedés ma csak a régi tagokra szorítkozik s közel van az idő, hogy az egész intézmény újabb jelentkezőkre nézve bezáratván, a tőke alapszabályok rendelkezése szerint fog meghatározott célokra fordíttatni.

Mostani vagyon állomány különben, kerek számban 4000 korona, mely összeg jelzálogilag biztosított, vagy kezesekkel ellátott kötvényeken és váltókon van elhelyezve.

A vagyonhoz tartozik ezenkívül Nagykolcs községben egy kert, faiskola és gyümölcsös, mintegy 2000 □ ölnyi területen egy kisebbszerű kertészházzal és melléképülettel.

Ez több éven keresztül ugyan tiszta jövedelmet alig

adott, mivel a beruházások a jövedelmet felemésztették, de azért a vagyon mégis gyarapodott, amennyiben a pusztahely vásárlására alig fordítottunk 180 koronát s ma, a beruházás után 1400–1600 korona a tényleges forgalmi értéke.

A Szabó Albert és Biró Erzsébet-féle alapítvány összege ma 80 korona.

E jelentés tudomásul vétetett. Krassó, 1906. július 12. Sinka Lajos egyesületi elnök.

Jelentés tudomásul szolgál, közérdekü része jegyzőkönyvbe vétetni határoztatik.

106. Olvastatott a felsőbányai egyház előljáróságának kérelme az iránt, hogy a néh. Lévai Zsigmond által az egyháznak hagyományozott s a szinérváraljai 477. sz. tjkvben felvett s özv. Lévai Zsigmondné javára életfogytiglani haszonélvezeti joggal terhelt szőlőbirtokot nevezett özvegynek 2000 K vételárért eladhassák, mely összeg az özvegynek felsőbányai birtokára zálogjogi bekebelezéssel fog biztosítani és halála után örökösei által azonnal kifizettetni.

Ezzel kapcsolatban olvastatott Sátor Dávid és Szilágyi Tihamér esperesi kiküldöttek véleményes javaslata, melyben az eladást jóváhagyandónak véleményezik.

Ugy az egyház, mint a küldöttség indokainak kellő mérlegelése után egyházmegyei közgyűlésünk az adás-vevési ügyletet az előirt feltételek mellett jóváhagyja s jelen határozatot megerősítés végett a mélt. és főtiszt. egyházházkerületi közgyűléshez felterjesztetni rendeli.

107. A szamoskőrödi egyház előljárósága 1906—15 sz. e. m. határozat értelmében beterjeszti az építendő lelkész lak tervrajzát és költségvetésést s az építkezés költségeinek fedezésére 4000 korona kölcsön felvételére engedélyt kér. Egyben, mivel a Tóth Sándor szatmári építész által készített

terv és költségvetés az egyház anyagi erejét nagyon túlszárnyalja, az egyháztanács 1906. szept. 14. tartott gyűléséből arra kéri egyházmegyei közgyűlésünket, hogy utasítsa nevezett építésszt a beterjesztett terv és költségvetés helyett az egyház anyagi helyzetének megfelelő terv és költségvetés készítésére.

Egyházmegyei közgyűlésünk a szamoskőrödi egyház lelkeszi lakásának beterjesztett tervrajzát és 9582 K 92 fillérre rugó költségvetését, mint az egyház anyagi erejének meg nem felelőt, teljesen elveti és az egyh. tanácshoz azzal teszi vissza, hogy mutassa ki az egyház azon alapot, amelyből építkezni akar, mert az egyházi vagyon elterheléséhez nem járul hozzá. Továbbá készíttessen oly tervet, mely a jelenlegi lelkeszi lak anyagának behasználásán kívül 4000 koronát meg nem halad.

108. Közalapkezelő, a kezelési szabályok 23-ik §-ának rendelkezéséhez képest, beterjeszti a központilag hitelesített és helyesnek talált „Főtabella“ másolatot. Jelenti, hogy a közalap ügyei rendben vannak.

Közyűlés jelentést tudomásul veszi. Ferenczy Imre közalap kezelőnek sikeres fáradozásáért köszönetet szavaz.

109. Dobrácsapátii leányegyház előljárósága beterjeszti az ecsedi-láp lecsapoló társulattal kötött kisajátítási szerződést, kéri annak megerősítését.

Kérelem egyháztanácsi és közgyűlési határozatokkal támogatva levén, szerződés pártoló ajánlattal terjesztetik a főt. kerületi gyűlésre megerősítés végett.

110. A józsefházai egyháztanács megbizásából, lelkesz és gondnok az egyház erdőtőke alapjának lelkesz javára kamatozó részét 2168 K 08 fillérben, tanító javára kamatozó

részét pedig 940 koronában, a két tőke összegét tehát az eddigi 4300 K helyett 3108 K 08 fillérben kérik megállapítani.

Minthogy az 1901. évben kelt lelkészi díjlevélben a 8. pont alatt 173 K 44 fillér mint 2168 K 08 fillér tőkének 8⁰/₀-os kamata van felvéve, s az ugyanezen évben kelt tanítói díjlevelével a tanítót illető erdőtőke kamatját 75 K 20 fillérben állapítja meg, mely összegnek 8⁰/₀-os tőkéje 940 K: egyházmegyei közgyűlésünk a józsefházai egyháztanács kérelmét teljesíti s a lelkész részére kamatozó erdőtőke összegét 2168 K 08 fillérben, a tanító részére kamatozó erdőtőkét pedig 940 koronában állapítja meg.

111. Felsőfalusi leányegyház missziói lelkésze betérjeszti a felsőfalusi imaház tervét és költségvetését, kéri annak megerősítését.

Terv és költségvetés teljesen rendben levén: megerősítetik.

112. Több tárgya a közgyűlésnek nem levén, esperes úr köszönetet mond a jelenlevőknek szives érdeklődésükért, majd kölcsönös jókívánatok közt a gyűlést bezárja.

Közigazgatási bírósági ülés.

113. Bíróság tagjai: elnökök: Széll György esperes, Helmeczy József egyházmegyei gondnok, bírák: Balogh István, Soltész János, Sátor Dávid, Nagy Elek, Csaba Adorján és Szilágyi Tihamér.

Előadó és jegyző: Magoss Ferencz.

Ballay Aladár volt józsefházai, most dancsházi lelkész kérvényt ad be, melyben 1903. évről elmaradt legelőjoga megtérítéséül az 1906-ik évről hat darab legelőjog hasznobérének értékét 74 koronát kér részére megállapíttatni a józsefházi lelkészi fizetés terhére.

Minthogy az ez ügyben már munkálkodott bizottság véleményes jelentésével az ügy minden irányban megvilágítva nincs, annak megvizsgálására, vajjon a gondnoki számadásba volt-e a Ballay Aladár lelkész által jelzett időtől a legelőbérből bevétel és hogyha volt, ki részére lett az kiszolgáltatva: Szabó József és Tóth Mór tanácsbíró urak ujolag kiküldetnek.

114. Papp Antal, Simon Antal és Kósa Károly egrii lakosok, batizi birtokosok a batizi egyháztanács által reájok, mint külbirtokosokra kivetett egyházi adó mennyisége ellen felebbezést nyújtanak be.

Itélet.

Egyházmegyei bíróság egyháztanács határozatának megváltoztatásával, felebbezők egyházi adóját személyenként 24¹/₂ kgrm. búzában és 54 fill. fapénzben állapítja meg.

Meg kellett változtatni egyháztanács határozatát az egyházi törvény 239 §-a és a batizi egyház adókulcsa

alapján. A batizi egyház adókulcsa világosan megszabja, hogy a három köblön alul vető 4 véka buzát tartozik fizetni, már pedig a felebbezők beigazolták, miszerint három köblösön alul vetettek s így négy vékával, illetve, mint külbirtokosok, annak negyedrésszével, vagyis egy vékának megfelelő $24\frac{1}{2}$ kgrm. buzával és az ezután járuló fapénzzel terhelhetők.

115. Biróság: elnökök: Széll György, Helmeczy József, bírák: Balogh János, Soltész János, Nagy Elek, Sátor Dávid, Tóth Mór, Csaba Adorján, Szilágyi Tihamér.

Előadó és jegyző: Soltész Elemér.

A görbedi leányegyház illetékes lelkésze részére a sikárlói határban nyolcz oktava erdő haszonélvezete biztositatott, midőn a görbedi közbirtokosság 1894-ben urbéri erdejének fáját eladta. E nyolcz oktava erdő után évenként 9 K 60 fillért fizetett az egyház; azonban az utóbbi két évről esedékes 19 K 20 fillér kifizetését gondnoknak a lelkész előtt tett kijelentése szerint „a presbyterek neki megtiltották, hogy ez összeget az egyház pénzéből fizesse ki; hanem fizesse a lelkész, mert az eladott fa árának kamatját is ő élvezi s az újból várható jövedelemhez is neki lesz joga és ez nem adó, hanem *kerülő-díj*.“

Lelkész most az egyházmegyei közgyűléstől kéri annak eldöntését, hogy a sikárlói lelkészi erdőjog után járó kerülői vagy fentartási díjat ki fizesse?

Ez ügyben a közigazgatási biróság a következő

ítéletet hozta:

A kerülői díjat 1907-től kezdve lelkész fizesse.

Mert:

A követelésbe vett őrzési díj nem közadó, hanem a hasznosítással járó s így a haszonélvező által fizetendő költséget képez: ez okból az erdőőr részére járó költségek a jövedelmet élvező lelkész terhére rovandók.

Függelék.

Az 59 – 72, 74, 75, 79, 94 – 99, 103 – 105, 108, 109, 111 – 114. számokat jegyzette Magoss Ferencz.

A 77, 78, 86 – 90, 93, 102, 106. számokat Torday Imre.

A 73, 80 – 85, 92, 100, 101, 107, 110, 115. számokat Soltész Elemér.

A 76, 91. számokat Szilágyi Tihamér.

Hitelesített Szatmáron, 1906. október 5.

Magoss Ferencz,
egyh. egyh. főjegyző.

Helmeczy József,
Tóth Mór,
Szabó József.

Betűsoros tárgymutató.

- Adorjáni egyház erdőeladási ügye. 91.
Aljegyző helyettesítése. 62.
Aljegyzőre (világi) szavazás rendeltetik. 68.
Államsegély felhasználásának mikéntje megállapittatik. 75.
Aranyosmedgyesi telekajándékozás. 77.
Ballay Aladár legelőjárandósága ügyében Józsefházára küldöttség megy. 113.
Batizi egyház építkezési terve jóváhagyatik. 80.
Batizi egyház kölcsönt vehet. 81.
Berendi iskola fentartásának módozata 84.
Berendi telek eladás jóváhagyása 85.
Bocskai-alapra való gyűjtés eredménye. 71.
Degenfeld József gróf egyházkerületi főgondnokot 10 éves működése alkalmából üdvözli egyházmegyénk. 73.
Degenfeld Sándor gróf bucsulevele. 72.
Dobrácsapátii kisajátítási egyezség az egyh. kerületre terjesztetik. 109.
Egri jelentése, templomépítési tőke gyűjtése ügyében tudomásul szolgál. 92.
Egyházmegyei gondnok székfoglalása 64.
Egyházmegyei tanítótestületi elnök jelentése. 105.
Egyetemes lelkeszerztekezlet indítványa az egyházi tartozásoknak a kongruából lefoglalása iránt pártoló ajánlattal a kerületre felterjesztetik. 103. Egyházmegyei építész mérnök választása a jövő gyűlésre kitűzetik. 104.

Esperesi jelentés az egyházmegye anyagi és erkölcsi állapotáról 69, az időközi változásokról 70.

Felsőbányai egyház szőlőeladása jóváhagyatik. 106.

Felsőfalusi imaház terve és költségvetése jóváhagyatik. 111.

Gondnok helyettesítése 59.

Görbedi lelkész az erdőőri költséget fizesse. 115.

Gyűlési tagok számbavétele. 60.

Helmeczy József egyházmegyeigondnokká választatik. 63.

Jegyzőkönyv hitelesítő bizottság kiküldése 61.

Józsefházai egyház erdőtőke alapja megállapittatik. 110.

Kispeleske templomtervét és költségvetését alakítsa át 93.

Közalap kezelőnek köszönet szavaztatik. 108.

Közalapi segélyre ajánlás. 97.

Lázari a Földhitelintézettől kölcsönt vehet. 89.

Lelkész-értekezlet indítványához képest egyházmegyénk szakértő építést választ. 104.

Méhtelek vételügye előkészítetlen 90, iskolabővítésre 1000 kor. államsegélyt nyer 95.

Nagybányai egyház ingatlanvétele utólagosan jóváhagyatik. 76.

Nagykölcsi egyháztanács ellen fegyelmi eljárás rendeltetik. 100.

Nagypaládi bevehetetlen tőkék ügye 78, tanítói díj-levél pótlás végett visszatétetik 79, Turéger erdő fája az egyház tulajdona marad 82.

Papp Antal és társai batizi külbirtokosok egyházi adója megállapittatik. 114.

Pettyéni egyház kérelmére ügyész felhivatik, hogy a Márton Bálint és neje hagyatéki ügyében az érdekelt egyházak javára a szükséges lépéseket tegye meg. 86.

Pettyéni kisajátítás pártolólág felterjesztetik. 87.

Ref. segélyegylethez ajánlás. 99.

Rendkívüli államsegélyre ajánlás. 98.

Sinka Lajos lemondása nem fogadtatik el. 94.

Szamoskóród megfelelő lelkészlak tervet és költségvetést készíttessen. 107.

Szatmárhegyi egyház templomfedelezési ügye. 102.

Szatmárhegyi egyházban vallástanítást segédlelkész végezheti. 101.

Szavazatok külső alakjának megállapítása 66, megsemmisítése 67.

Szilágyi Tihamér tanácsbíróvá választatik. 65.

Tanácsbíróságra szavazás rendeltetik. 68.

Tanítótestület az államsegélyről lemond. 74.

Templomépítési jelentések tudomásul szolgálnak. 100.

Uszikai egyháztanács ellen az egyházi adók és szolgáltatások kivetésének megtagadása miatt a felelősség kimondatik, a fegyelmi eljárás elrendeltetik. 96.

Uszikai egyházba az egyházi adók és szolgáltatások kivetése és teljesítése ügyében küldöttség megy. 96.

Vallástani vizsgák az állami iskolákban jun. 7–14-ig legyenek. 83.

Vámfalusi lelkészi és tanítói földek eladása jóváhagyással a kerületre terjesztetik. 88.

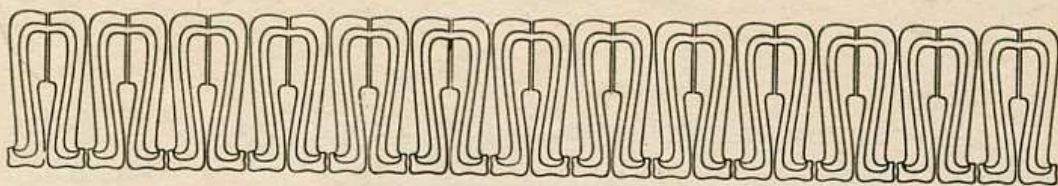
ESPERESI JELENTÉS

A NAGYBÁNYAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1905. ÉVI

VALLÁS-ERKÖLCSI S ANYAGI ÁLLAPOTÁRÓL

Nagytiszteletű és Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

Esperesi jelentésemet midőn szerencsém volna az egyházlátogatási jegyzőkönyvekből összeállítva beterjeszteni: felemlitendőnek tartom, hogy ez évben az egyházlátogatást 3 irányban végeztük. Az avasi körben, a Szamoson túli egyházakban és Batizon — én magam, egyházmegyei helyettes gondnok ur (8 egyház) és Soltész Elemér aljegyző végeztük 15 egyházban. A Turmenti részen Sátor Dávid és Nagy Elek tanácsbírák szintén 15 egyházban. A többieket pedig Szabó József tanácsbíró, Magoss Ferencz főjegyző és Nagy Lajos pénztárnok.

A csoportosított adatok e következők:

I. Vallás-erkölcsi élet.

A templomlátogatás 42 anyaegyház közül 33-ban buzgó; 9-ben rendes. Vasárnap délelőtt mindenütt predikációval egybekapcsolt istentisztelet tartatik. Délután 4 egyházban káté-, 11 egyházban bibliamagyarázat, 22 egyházban felváltva káté- és bibliamagyarázat, 2-ben bibliamagyarázat vagy predikáció, 1-ben predikáció, *2-ben könyörgés*. Hétköznapi reggel mindennap van istentisztelet 27 egyházban, hetente háromszor 14-ben, kétszer 1-ben. Bűnbánati héten délelőtt-délután mindenütt van istentisztelet.

A leányegyházak kebelében a templomlátogatás 4-ben buzgó, 1-ben rendes. (Erdőszádáról nincs adat). Vasárnap délelőtt istentisztelet predikációval van mindegyikben, délután bibliamagyarázat 2-ben, predikáció 1-ben, bibliaolvasás 2-ben. Hétköznap délelőtt mindegyikben hetente háromszor könyörgés. Délután csak szombaton van könyörgés és bűnbánati héten naponta.

Hétköznapi bibliamagyarázat tartatik hetente kétszer Kakszentmártonban; advent idején hetente egyszer Ujvárosban.

A konfirmációt husvét és pünköst közt végzik; még pedig lelkész végzi 38 helyen, tanító és lelkész 2 helyen, *tanító 2 helyen*. Konfirmáltatnak az ismétlő iskolakötelesek 21 egyházban, a 12 évet betöltöttek 17 egyházban, *a 12 éves iskolakötelesek 4 egyházban*.

Urvacsorával élők száma 25—26 ezer. Csak rendes urvacsora osztáskor részesülnek a betegek 19 egyházban, egyébkor is 23 egyházban.

Felekezetnélküliek, szektáriusok egyházmegyénkben nincsenek. Az egyházi szertartásokat seholsem mellőzik. Vadházas 30, viszálykodó házasság 5.

A szegényekről egyházi uton csak Nagybányán van gondoskodás, hol az egyház szegényházában két nő nyer ingyen lakást és egy szekér fát; két öreg szegény 16 korona segélyt kapott az egyház pénztárából.

Tandij nincs két egyházban. Tandij elengedésben részesült 102 gyermek. Könyvsegély 111 K (5 egyház) Ruhasegély, ösztöndíj 134 K (2 egyház).

Adakozás és hagyomány.

Apa. Az urasztalát Szentiványi Gyula borral látta el. Kajtár Ambrus ajándékozott az egyháznak 10 koronát.

Apahegy. Az urasztalát borral Id. Czompa Józsefné,

kenyérrel Székely Gábor látta el. Fodó Andrásné és fiai a szószékre egy 20 K értékű terítőt adtak.

Adorján. Az urasztalára kenyeret adott Daróczi Gyuláné kétszer, id. Fazekas Pálné, Tardi Lajosné, Vékony Andrásné és Bartha Sándorné 1—1 izben; bort adott Baranyi Dániel, Gyarmati Dánielné, Vékony András 1—1 izben. Özv. Lugosy Sámuelné szül. Gyarmati Mária egy 60 K értékű diófából készült urasztalát ajándékozott. Fazekas Bálint Amerikából 10 koronát küldött. Két bál jövedelme 11 K.

Aranyosmedgyes. Deák Ferenczné úrnő orgona alapra 5 koronát adományozott.

Görbed. Angi György tanítónak lakás czimen 5 K.

Avasujváros. Butka Mihály 15 K, Koncz Imréné 4 K, Nagy Mihályné 10 K, Nagy Miklós 8 K; báljövedelem 128 K.

Batiz. Az urasztalára kenyeret egész éven át Fényes Elekné szül. Hajnal Irma urnő, bort Fényes Péterné szül. Sepsy Ilona urnő adott.

A dalárda a czimterem körül kerítést készíttetett 178 K értékben.

Kovácsnay Zsigmond 50 K, Nyáguli Mihály 5 K, Hegedüs Sándor és Sándor Imre könyvkereskedők 5 K adományoztak.

Kiss Kálmánné szegényalapra 8 K.

Torony alapra adtak: Sepsy Miklós egri földbirtokos 21 K. Noéh Zoltán 1 K. Ozsváth Elek 11 K. Fényes Péter 10 K. Homolya István Nagyváradról 5 K. Sulyok István esperes 2 K 50 f. Homolya Istvánné urnő 2 K. Ifj. Homolya István honvéd főhadnagy 2 K. Kovács Ábrahám 2 K. özv. Szabó Károlyné urnő 60 K. Szabó Bertalan lelkész 50 K. Tóth Mór 5 K. Hajnal Lászlóné szül. Fényes Erzsike urnő 10 K. Dr. Hankó Domokos 2 K. Kemény Ferencz 10 K. Bikfalvy Albert 20 K.

Perselypénz 49 K 68 f.

Adakozások összege 509 K 18 f.

Egri. Kádár János tanító nevére, nyugalomba vonulása alkalmából volt tanítványai 80 koronás alapítványt tettek s ugyancsak ez alkalomból Kádár János tanítónak 170 koronát ajándékoztak. Az énekkar 44 koronát adott az egyháznak, egy gyermektársaság 21 K 34 fillért az iskolának. Olvasó egyesület adománya 12 K. Vizsgai jutalomra Vohl Salamon 2 koronát.

Felsőbánya. Kádas István (m.-szigeti lakos) 600 K. Lőkös Jánosné 1200 K. Ugyanő urvacsorai kenyérre 200 K, ismét ő a debreczeni egyetemre 100 koronát adott s az egyház is 100 koronát.

Báthy Karolina végrendelete szerint dr. Berksz Aurél városi orvos 600 koronát fizetett ki az egyháznak.

Garbold. Az urasztalát kenyérrel Váradi József gondnok látta el.

Hirip. Puskás Lőrincz bíró 2 koronát, az ifjuság báltartásból 72 K 08 fillért adott.

Homok. Gődény Imréné Boros Juliánna urnő az urasztalára kenyeret, Kovács Jenőné Domahidy Hedvig bort adott. Gődény Mariska k. a. kézimunkával diszitett abroszt adott az urasztalára. Gődény Sándor birtokos az építendő iskolához 12000 db vályogot adott.

Kishodos. Az urasztalát 4 izben gondnok, egy izben lelkész, egy izben Török János és neje látták el.

Kiskolcs. Nagy Gábor és felesége Vajda Klára egész éven át kenyérrel és borral látták el az urasztalát. Nagy Ambrus ajándéka 12 K. Karácsoni kántálás az egyház javára pénzben és terményben 66 K 80 f.

Kispalád. Az urasztalát kenyérrel lelkész, presbyterek és esetleg az ajánlkozó hivek látják el.

Kispeleske. Deme István végrendeletileg hagyott 200 K. Özv. Borsi Istvánné 130 K értékű váltót adott azzal, hogy míg él, a kamatait ő élvezi. Az urasztalát kenyérrel az egyes egyháztagek látják el.

Krassó. Toronyóra alapra özv. Peleskey Sándorné 20 K. Peleskey Pál és neje Sinka Blanka 20 K. Kajtár Ferencz gondnok 5 K. Sinka Lajos 1 K. Az urasztalát egész évben borral Jakó Antal, kenyérrel Kajtár Ferencz látta el. Vizsgai jutalomdíjakra krassói egyház Darvay jutalomdíj 8 K. Krassó községe ezredévi alapítványának kamatában 10 K. Özv. Mayer Salamonné 6 K. Peleskey Pál és neje Sinka Blanka 4 K. Papp Antal remetemezői körjegyző 4 K. Tóth Mór tanácsbíró 4 K. Bogdán János lippói bíró 2 K. Ferenczy Imre és Sinka Lajos könyvek, írószerek 15 K. Perselypénz 24 K 61 f.

Kegyes adományok összege 150 K 61 f.

Lázári. Nagy Béla és neje Ormós Adél urnő két harangot öntettek 1600 K értékben. Az urasztalára kenyeret és bort adtak Nagy Béláné két ízben, Kanizsay Jenőné, Nagy Elek, Csűry Elekné, Őry Tamásné egy-egy ízben. Orgona alapra Veres Endre Amerikából 10 K. Veres Zsigmondné 1 K adományozott. Báli jövedelem 86 K.

Méhtelek. Az urasztalára kenyeret a tehetősebb hivek adtak. Báli jövedelem 192 K 84 f. Aratási munkával az egyház javára 160 koronát kerestek a hivek. A közalapi évi járulékot is közmunkával keresték meg.

Mikola. Kölcsey Antal és özv. Galgóczy Jenőné urnő az urasztalát egész éven át kenyérrel és borral látták el (54 K). Osztroviczky István r. kath. földbirtokos 100 K értékben keresztelő edényt csináltatott. Császy Bálint konfirmándusoknak bibliát vett: 8 K. Oláh Irma k. a. keresztelő edény terítőt (30 K). Császy Antal és családja urasztali terítőt (40 K). Szabó Bertalan a parókhia tornáczát beüvegeztette 104 K 64 f. Szabó Bertalanné urnő a szószékre terítőt tett (30 K). Debreczeni egyetemre 145 K ajánlat. Bálokból jórészt orgonára és Somodi Imre kunhegyesi lakos adóajándéka 322 K 50 f. Ugyancsak orgonára egykori

legényegylet alapja 49 K 68 f. Szabó Bertalan és Bogdán Lőrincz egyházmegyei fuvardija templom alapra 12 K. Perselypénz 67 K 82 f.

Összesen 963 K 64 f.

Misztótfalu. Az urasztalához szükséges kenyeret özv. Barta Józsefné, a bort pedig Szilvási Imre — egy alkalommal özv. Lévy Ferenczné is — adták. Toronyóra költségeire tartott bál jövedelme 100 K; e célra György István adománya 5 K. Debreczeni egyetemre az egyház adománya 60 korona.

Nagybánya. Kegyes adományok összege 1905. évben 1829 K 72 f.

Ebből 400 K néhai Molnár András hagyománya; 200 K özv. Virág Bálintné alapítványa; 125 K néhai Mátéfy Ferenczné emlékére tett alapítvány; 229 K 58 f perselypénz; 743 K 24 f báljövedelem; a többi egyesek kisebb adománya.

Nagyhodos. Egyházi bál jövedelme 70 K 19 f, ifjusági bál jövedelme 54 K 04 f, aratási kereset 36 K. Krakkó Lajos adománya templomi székre 67 K 04 f. Perselypénz 12 K 82 f.

Összesen 240 K 09 f.

Nagykolcs. Az urasztalát kenyérrel a hivek látták el. Az egyház szükségletére Bálint Lajosné 2 K, Nagy György 1 K adtak. A templom építésére eszközölt gyűjtés eredménye 1400 K.

Nagypalád. Deák Sándor, Hadadi Lajos az urvacsoarához 8—8 liter bort, kenyeret egyes egyháztagek adtak.

Ombod. Az urasztalát kenyérrel a hivek, borral pedig mindig N. Székely Mihály presbyter és községi bíró látják el. Szabó Mihályné, Puskás Ágnes 20 koronát adományozott templomjavításra.

Pálfalva. Az urasztalát kenyérrel özv. Béres Istvánné, borral pedig Fodor Károly gazdatiszt látja el mindenkor.

Patóháza. Urasztalára kenyeret Tóth Mór főgondnok, bort lelkész adott.

Pettyén. Az urasztalát kenyérrel és borral állandóan Böszörményi Sándor főgondnok látja el.

Remete. Henter Áronné és Koncz Károlyné egy-egy fehér urasztali terítőt ajándékoztak.

Rozsály. Urasztalára kenyeret Biró Gedeonné sült minden alkalomra.

Sárköz. Id. Butka Mihályné újvárosi lakos egy urasztali terítőt 3 K értékben; Vas Jánosné szintén egyet 6 K értékben; Kovács Antal Amerikából 5 K; Fazekas Bálint ugyanonnan 10 K; Székely Istvánné, Lőrinczy Gusztávné, Kurpé Józsefné az urasztalára kenyeret adtak. Czikai Andrásné kiskolcsi lakos leánya emlékére egy piros bársony terítőt ajándékozott 72 K értékben.

Sárközujlak. Péchy István az urasztalát egész éven át kenyérrel és borral ellátta.

Szamoskőröd. Kenyérrel és borral az urasztalát Zsigrai András és neje, Zs. Vajda Ferencz és neje, Révész Mihály és neje, Csernáti Gyula és neje, Varga Ferencz gondnok és neje, Vajda Lőrinc krassói lakos és neje Barta Eszter látták el.

Szárazberek. Urasztalát kenyérrel egyes egyháztagek látták el. Toronyalap részére béli jövedelem 112 K 84 fillér, ugyane célra amerikai hitsorsosok 100 K.

Szentmárton. Egyházi bál jövedelme 132 K 40 fillér. Az éneklő kar Meleg György gondnokkal karácsonkor gyűjtött 67 K 40 fillért. Nagy Dániel adományozott 10 K. Az urasztalára egyszer-ször bort adtak: Fodor Károly, Nagy Dániel, Téglássy Sándor és Péterffy Imre. Az egyháztagek közös erővel felébe munkáltak tengeri földet, így kerestek 340 koronát.

Szinérváralja. Templompadlózásra: özv. Lugossy Sámu-

elné 50 K, özv. Csengeri Mihályné 25 K, Hodász Károly 1 K 80 f., Szilvász György 1 K 80 f., id. Hédi József 1 K 80 f., Szilvász Dániel 2 K, Névtelen 2 K 60 f. Toronyjavításra: Makrai Gergelyné 2 K, Sólyom Zsigmond 1 K, Kanyó György 1 K, Szabó István 25 K, özv. Lugosi Sámuelné 2 K, Rácz József 1 K, Czompa János 4 K, többen 116 K. Az urasztalát kenyérrel Sólyom Zsigmond, borral Ujfalussy Miklós látták el egész évben. Konfirmációkor bibliára Szilágyi Tihamér 4 K. Összesen 245 K.

Szatmárhegy. Kenyérrel az urasztalát a hivek látják el. Papolczy-Szabó-Kenéz alapítvány 75 K.

Udvari. Szeőke Barnabás főgondnok az urasztalára bort, Papp Gyula földbirtokos kenyeret ad állandóan.

Berend. Maák Lajos az iskolát írószerekkel egész éven át ellátta. Fényes Elek batizi földbirtokos templom-építési alapra 20 K adományozott.

Uszka. Szentpéteri Zsigmond az urasztalára kétszer bort adott.

Tisztaberek. Az urasztalát 1905. évben kenyérrel Szarka Ferenczné látta el. Gergely Máli az urasztalára egy kendőt adott 10 K értékben. Őszi vetéskor az egyház földjébe búzát többen adtak, köztük Szoboszlay Sándor földbirtokos 4 vékát.

Józsefháza. Jakó Kálmán medgyesi földbirtokos az urasztalát egész éven át kenyérrel és borral ellátta. Amerikából egyesek harangra 240 koronát küldöttek.

Adományok összege 12835 korona.

II. Az egyházak külélete.

Anya- és leányegyházainkban a presbyterek száma 430. A presbyteri gyűlések jegyzőkönyvét vezető lelkész 9 egyházban, tanító 35 egyházban, világi 3 egyházban.

Az egyházközségi közgyűlést mindenütt az egyházak adófizető tagjai alkotják.

Az anyakönyvek jó állapotban vannak. Körleveles jegyzőkönyv mindenütt van. Lelkészi napló, postakönyv szintén.

Vagyoni leltár mindenütt.

Levéltár 41 egyházban rendezve, 1-ben (Sárközön) nincs.

Ingatlanok 4 egyház kivételével telekkönyvezve vannak. Négy egyházban: Aranyosmedgyesen a Szacs vay-féle telek, Avasujvároson a temető, Kispaládon egy kis pusztatele, Vámfaluban egy kenderföld nincs telekkönyvezve.

Számadás mindenütt megvizsgálva.

Any- és leányegyházaink a) bevétele 167523 K, b) kiadása 147783 K, c) tulkiadás 47 K 65 f., d) maradvány 19786 K, e) egyházi adóhátralék 6650 K, (Szinérváralja és Nagybánya legjelentékenyebb összeggel hátralékosok.) Alapítvány 82478 K, g) adósság 78181 K. A belhivatalnokok előző évről nincsenek kifizetve 8 egyházban. A közadók az exlex miatt 33 egyházban nincsenek kifizetve.

Adókulcs 42 egyházban osztályba sorozás, 2-ben pár-bér, 2-ben állami adó $\frac{0}{10}$ -a, egyben nincs egyházi adó. Szükségletet fedezi 20 egyházban, nem fedezi 27-ben.

Templom: 27 jó, 11 javítandó, 4 rossz, 2 szűk, 2 építés alatt.

Iskola: 26 jó, 9 javítandó, 4 rossz.

Lelkészlak: 30 jó, 7 javítandó, 5 rossz.

Egyházaink épületei — Szatmárhegy kivételével — a Foncièrenél vannak biztosítva 461,204 koronáig. Évi díj 1609 K. Biztosítási összegét nem terjesztette be Kispalád, Tisztaberek.

A temető (Rozsály és Pálfalva kivételével) az egyházé, árkolt, fásított, néhány helyen bekerített.

Épületek fentartására fordított 8792 K.

Új építkezés történet:

Apa. Iskola és tanítói lak és melléképülete átalakított 1200 K, lelkészi konyha, kamara, tornác betonoztatott 205 K 26 f költséggel.

Görbed. Új kut készült 189 K.

Egri. A kisebb iskola kibővített s új tetővel ellátott 2146 K költséggel.

Felsőbánya. Lelkeszi lakon új ablakok készültek, ajtók festése 900 K.

Kispalád. Második iskolánál egy sertésól készült 200 K értékben.

Krassó. A második iskola s tanítói lak befejeztetett s 8000 koronába került.

Méhtelek. Templom cseréptetővel ellátott 1200 K költséggel.

Lázári. Lelkeszi lak átalakítása s bővítése 5000 K.

Mikola. Sertésól, tyukól és kocsiszin 450 K.

Nagyhodos. Papilakra új ablakok készültek 347 K költséggel.

Tanítói lakhoz sütő 228 K 28 f.

Lelkeszi lakhoz egy szoba és magtár készült 2435 K.

Udvari. Egy betonozott kut készült a lelkesz udvarán 119 K.

Józsefháza. Egy kut az iskolához 100 korona értékben.

Az új építkezés költsége 20,519 K.

Takarék magtárról 15 egyház terjesztette be adatait. E szerint buza állomány 1084 mm., tengeri 223 mm., pénz 22,700 K.

Templom, harang, egyházfentartási alap 73,592 K.

III. Belhivatalnokok, tisztviselők.

A 42 lelkeszi állomás közül 1905. folyamán üresedésbe jött kettő. Rendes lelkesz volt 39 egyházban, helyettes egyben.

Segédlelkész Nagybányán, Szatmárhegyen és Magosligen volt alkalmazva.

Tanító 44 rendes, 4 ideiglenes.

A presbyterek tisztókben legnagyobbbrészt buzgósággal járnak el, némely helyen kötelességszerűen, kellően. A templomot szorgalmasan gyakorolják.

Belhivatalnokok közt a viszony — egy egyház kivételével — békés, jó, szívélyes, példányszerű.

IV. Népmozgalmi adatok.

1. Született	{	törvényes fi: 456, nő 428
	{	törvényt. „ 44, „ 38
Áttért	„	8, „ —
Beköltözött	„	2, „ 2
Szaporodási alap:	fi: 510, nő: 468	
2. Meghalt	fi: 382, nő: 379	
Kitért	„ 2, „ 2	
Kiköltözött	„ 4, „ —	
Fogyási alap	fi: 388, nő: 381	
Szaporodás 1905-ben	„ 122, „ 87 összesen 209.	
Népesség	„ fi: 11893, nő 12081 „ 23974.	

3. Házasságra lépett: tisztán református 145, vegyes vallású 43, összesen: 188 pár. A vegyes házasságnál egyesség jött létre javunkra 4 esetben, kárunkra 1, tehát 38 esetben egyezkedés nem történt.

V. Népiskolai adatok.

48 anya- és leányegyházunk közül 39-ben van iskolánk; 8-ban állami az iskola, 1-ben községi. 48 tanító (köztük 3 nő) működik 47 iskolában. Az iskolafentartó 39 egyház közül az iskola VI. osztályu 21 egyházban; V. osztályu

10-ben; IV. osztályu 10-ben; III. osztályu, egyben; II. osztályu 4-ben; I osztályu egyben.

Tankötelesek 6–12 évig fi: 1602, nő: 1624, összesen: 3226. Iskolába jár fi: 1518, nő: 1506, együtt: 3024. Az iskolát elhagyta fi: 61, nő: 74, együtt: 135. Iskolázatlan fi: 23, nő: 44, összesen 67.

Tankötelesek 13–15 évig fi: 643, nő: 640, összesen: 1283. Iskolába jár fi: 542, nő 541, összesen 1983. Nem jár fi: 101, nő: 89, összesen: 190.

Konfirmáltak fi: 248, nő: 241, összesen: 489. Minden iskolában a kerületi tanterv és tankönyvek használatnak.

A tanítás eredménye 2 iskolában tanító távol- és nemléte folytán megállapítható nem volt (Rozsály, Magosliget). Kitünő: 4 iskola, jeles: 10, jó: 15, elégséges: 15, elégtelen: 1. (Mikola). Az állami (községi) iskolákban a vallástanítás kitünő és jeles 5 helyen, jó 3 helyen. Szatmárhelyen, Patóházán, Felsőfaluban több eredmény kellene.

Az iskola felszerelése teljes 4 egyházban, 35-ben pedig hiányos.

A tanterem az egészségi követelményeknek nem felel meg 12 iskolában, megfelelő 35-ben.

A nem felekezetünk iskolájába járók vallásos oktatásáról Felsőfaluban az állami iskolában az ev. ref. nőtanító útján van gondoskodva.

Megemlítettnek tartom, hogy 32 lelkészi állomás fizetésének 1600 koronára kiegészítéseül 24710 koronát, a tanítói fizetések kiegészítésére és korpótlékra 16435 koronát ad az állam.

Fenti jelentésből nyilvánvaló, hogy mult évi közgyűlésünk 12. sz. 7. 8. pontja alatt tett előterjesztésemet, — hogy tudniillik a lelkész végezze a konfirmációt és az ismétlő iskolából lehet és szabad az egyházmegye végzése

szerint konfirmálni — még több helyen nem foganatosították. Ugyanazon szám alatt a 9. pontban tett előterjesztéssel szemben sem nyilvánult sok buzgalom, hogy t. i. ahol nem 6 osztályu a népiskola, annak fejlesztése eszközöltessék.

Kérem, méltóztassék mindhárom irányban intézkedést tenni, erélyest; mert a csökönységgel — ha előbb akarjuk vinni egyházaink, iskoláink állapotát s tiszteletet akarunk szerezni egyházmegyei végzéseinknek, — az erélyt kell szembe szegeznünk.

Jelentésem tudomásul vételét kérve, vagyok kiváló tisztelettel,

Avasujváros, 1906. szept. 20.

Széll György,
esperes.

